

Per passar gratis la revisió del cotxe has de ser castellà o andalús. Allà, a la metropòli, com en tantes altres coses (militarum, TV, autopistes, PER, metro de Madrid...) xuclen de totes els colònies i **no paguen res**, sols cobren sense fotre brot. Per a pagar ja hi són els **judeocatalans** tan treballadors i acomplexats, víctimes de l'autoodi difós per A-3, TV5, C9, Albert Boadella, Alex Vidal Quadres, Antonio Alemany, etc.

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVIII. NÚMERO 408

1er D'ABRIL DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros

Fa 23 anys que na Pilar Cozar de Jaen regenta la Perruqueria Pilar a son Ferriol. Na Pilar és membre del Comitè de Ciutat d'Unió Mallorquina té moltes simpaties entre les seves parroquianes i espera aconseguir molts de vots pel seu partit. A la foto, està pentinant l'artista Francesca Bibiloni de la Companyia de Teatre Auba.

Alcoi, Ciutat Sostenible

L'Ajuntament d'Alcoi ha estat el primer a la Comunitat Valenciana en signar la Carta d'Aalborg, que l'incorpora a la Xarxa de Ciutats Europees Sostenibles. Aquesta carta pretén mantenir viu l'esperit de la Cimera de la Terra de Río de Janeiro de 1992, però anant més enllà d'una simple declaració d'intencions amb l'adquisició de compromisos reals per a la conservació i defensa del medi ambient a mitjà i llarg termini.

La Carta de les Ciutats i Pobles Europeus cap a la Sostenibilitat va ser signada per més de 330 participants al final de la Conferència Europea sobre Pobles i Ciutats Sostenibles, celebrada a Aalborg, Dinamarca, del 24 al 27 de maig de 1994. Aquesta carta va iniciar la Campanya Europea de Ciutats i Poblacions Sostenibles per animar i donar suport a ciutats i pobles cap a la sostenibilitat a nivell local i mitjançant l'agenda Local 21. No es tracta només d'una xarxa, sinó d'una activitat que ha de ser portada endavant per les autoritats locals i amb el suport d'associacions i xarxes existents.

Les ciutats adherides a la Carta d'Aalborg són partidàries de posar en marxa una política de desenvolupament sostenible que compagine els valors ecològics amb el desenvolupament i modernització de les ciutats. Les accions previstes fan referència a aspectes com ara l'estalvi energètic, la depuració d'aigües, l'educació ambiental o la reducció de la contaminació atmosfèrica. A més, el fet d'adherir-se a la carta suposa l'intercanvi d'experiències amb ciutats de característiques similars a les d'Alcoi, i la possibilitat d'accedir a una major quantitat d'informació.

Qualsevol autoritat o associació de les autoritats locals poden afegir-se a la Campanya adoptant i signant aquesta carta. Això compromet l'autoritat local a participar en el procés de l'Agenda Local 21, per crear i dur a la pràctica un pla d'acció cap a la sostenibilitat. A l'Estat espanyol, les primeres ciutats en adherir-se van ser les de Catalunya.

QUÈ ÉS L'AGENDA LOCAL 21?

"L'Agenda 21" és un pla d'acció de les Nacions Unides per al desenvolupament sostenible en el segle 21, aprovat per 173 governs a la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament, celebrada a Río de Janeiro l'any 1992, on es va reconèixer la importància del paper de les autoritats locals per iniciar els processos necessaris per assolir el desenvolupament sostenible. Ω

Fa un any que na Joana Martorell de Montuiri i na Joana Bujosa de Bunyola, des dues joanes, regenten la **Immobilària Ceinalvent** al Coll d'en Rabassa. Durant els darrers 7 anys, tenien aquesta immobiliària a la Torre de Mallorca de Ciutat.

Fa 9 mesos que n'Antònia Rodríguez regenta la botiga d'animals de companyia **Petitons** al Molinar.

Fa 9 mesos que n'Aina Maria Chinchilla regenta la **Botiga de cent Sandra's** al Molinar.

**ÒMNIMUM
CULTURAL**

**QUÈ
ÉS?**

Cultura catalana és
la que es fa en
català o la que es
fa a Catalunya?

?

Cuina catalana és
la típica de
Catalunya o tota la
cuina que es fa a
Catalunya?

?

Fa 2 mesos que n'Hermínia Parra ha obert la Perruqueria Unixex Parra a son Ferriol.

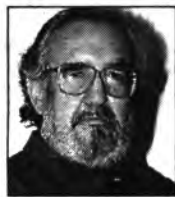

MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ

Ca'n Mari, s.l.

Carretera de Manacor, 403
Tlf. 971 428 300 Fax. 971 428 661
07198 SON FERRIOL
CIUTAT DE MALLORCA

**Especial dedicat a
SON FERRIOL,
ES COLL
i ES MOLINAR**
Si vos ha agradat,
telefonau al **971 26 50 05**
i el vos enviarem cada
quinze dies.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

Els empresaris i botiguers de son Ferriol han obert els ulls i s'han adonat que paguen molts de milions a Madrid i que tenen pocs i dolents serveis a canvi. Tenen enveja dels catalans, que defensen lo seu, i volen ser com ells. Molts, s'afilien a partits mallorquins i recomanen a les seves amistats de no votar als espanyolans del PP ni el PSOE que els espolien. Cal suposar que L'ESTEL, amb tants d'anys de dir la veritat té qualque cosa a veure amb el canvi d'ideologia de molta de gent, tan a son Ferriol, on tenim molts de subscriptors, com arreu del País.

Ens conten que moltes cristianes de sa Pobla, festegen amb moros. Això de Moros i Cristians, no solia anar gaire bé fins fa ben poc, però, els temps canvien molt ràpid avui en dia. Ja ho veurem que serà en ésser cuit.

Perquè amb l'alfabetització total, i la democràcia de la nostra societat, avui hem acabat amb la ignorància, la intolerància i el fanatisme que hi havia a les nostres illes només fa 50 anys. Avui, a més dels temples catòlics, hi ha temples anglicans, evangèlics, metodistes, pentecostals etc., entre els cristians, fa 30 anys que hi ha una sina-

goga a Ciutat de Mallorca i fa pocs mesos s'ha consagrat una mesquita a la ciutat d'Inca. Tots pregam al mateix Déu, d'una manera molt semblant i miram de passar per aquesta vida el millor que poguem.

Divendres passat, vaig anar al Kabalat Xabat a la Sinagoga de Ciutat i vaig quedar admirat de la semblança de la seva celebració amb allò que feiem fa una cinquantena d'anys a l'església de sant Joan. Llegiren la bíblia en hebreu amb la mateixa tonada que feien nosaltres en llatí quan cantaven vespres, completes, matines i laudes; llavors un sermónet en anglès... (els parroquians són del nord enllà, on no hi va haver la repressió dels castellans amb la seva Inquisició Mortal, només trobarem dos mallorquins a l'assemblea), i al final, unes galetes i una copa de vi dolç (vi de missa) per acomiadar la congregació. Una reunió molt agradable, de gent que s'estima, diria jo.

Madrid.- La policia ha donat per tancada la investigació sobre la mort del seguidor del Real Societat Aitor Zabaleta, apunyalat i mort el passat dia 8 de

desembre a les proximitats de l'Estadi Vicente Calderón de Madrid. Gràcies a la investigació policial damunt els grups violents, s'ha pogut resoldre el cas -va explicar el director general de la Policia Juan Cotino-. Per investigar la mort del seguidor basc, la policia investigà a tots els membres de grups ultres que havien estat identificats en diferents ocasions, sobre els qui se tenien sospites per successos similars. Ara serà jutjat l'únic imputat en l'apunyalament, **Ricardo Guerra, membre del grup ultra Bastión**. Igual que en el cas d'en Guillem Agulló, aquesta gent no vol desmantellar les bandes feixistes espanyoles.

Bilbao.- Carles Caballero, diputat de PNV en el Congrés, ha criticat l'actitud antibasca dels arbitres espanyols de futbol i ha suggerit la possibilitat d'exigir col·legiates "comunitaris neutrals". En un article que publicava el diari *Deia*, el diputat Caballero assegurava que durant l'actual temporada "les equivocacions i errors arbitral que estan suportant els tres equips bascos de primera divisió estan aconseguint cotes increïbles i que difícilment poden resultar explicables des de la perspectiva i visió del baix nivell tècnic del món arbitral espanyol. No és un casualitat que aquesta actitud arbitral passi en uns mesos en que els mitjans de comunicació espanyols estan immersos en una furibunda campanya en defensa dels principis més jacobins del nacionalisme espanyol, amb ribets dels més tradicionals imperials, i com a conseqüència en contra dels nacionalismes basc".

Tanmateix, i malgrat els arbitres espanyols, Els tres equips catalans: Barcelona, Mallorca i València, van els primers a la lliga estatal, seguits dels tres equips bascos i dels gallecs. I els equips forasters s'enfonsen cap a la cua de cada dia més.

Barcelona.- El portaveu de CiU en el Congrés Joaquim Molins, ha manifestat el voluntarisme que expressa la proposta de les joventuts del seu partit (JNC) de crear una Assemblea de Municipis de Catalunya, València i Balears, de la Catalunya Nord i de la Franja d'Aragó. El dirigent convergent considerarà que la creació d'aquesta assemblea de municipis, no substituiria l'àmbit de decisió dels corresponents governs i parlaments de Catalunya, Balears, València i Aragó.

València.- Els secretari general d'Acció Cultural i editor, Elisau Climent, vol promoure una xarxa de televisions locals d'emissió íntegra en català. El projecte que requereix una inversió de 400 milions, conta amb la participació d'ajuntaments d'esquerres,

les universitats valencianes i un grup d'empresaris. Aquesta xarxa de canals locals podria posar-se en marxa després de les eleccions de juny. Els seus objectius serien de contrarestar la política informativa del PP.

Ciutat de Mallorca.- Convocats per la Coordinadora d'Estudiants dels Països Catalans se va celebrar una manifestació a la Plaça d'Espanya de Ciutat el passat dia 4 de març. Una de les seves reivindicacions fou el de l'ús oral del català per part del professorat. Els estudiants de l'Institut Joan M^a

Thomàs demanaven ensenyança pública en català i se queixaven que en el seu centre, que teòricament és d'ensenyança en català, no s'empra la nostra llengua en totes les classes i assignatures. Tanmateix també hi va haver alumnes a la manifestació que manifestaren sentir-se discriminats per no poder parlar en castellà en el seu centre i declararen no voler expressar-se en català. No endevineu quin centre era aquest? Era l'Aurora Picornell d'on fou expulsat per defensar la llengua catalana el professor Josep Palou. Ω

Dia Internacional de la Dona Treballadora

El passat 8 de març, es va celebrar el Dia Internacional de la Dona Treballadora. Aquest dia es dedica a la reivindicació de la dona dins el món laboral degut a que encara pateix discriminacions pel fet de pertànyer al sexe femení.

La incorporació de la dona al món laboral s'ha produït als darrers anys. Un temps es trobava a casa seva, fent el menjar i les feines domèstiques, degut a que el règim de Franco es va caracteritzar per la seva misogínia i condemnar a la dona a fer les feines de casa. Arribada la democràcia, les dones varen començar a incorporar-se al món laboral.

Vivim a un món en que les lleis són masculines i afavoreixen més al sexe masculí. Elles volen igualtat total i tenen tota la raó del món. Reclamen un dret que per justícia lis correspon. Elles no volen ésser un sexe inferior, volen cobrar el mateix sou que els homes ja que el sou que reben es més baix i a més no lis dona una bona satisfacció econòmica degut a que el cost de la vida, cada vegada es més alt.

Les dones pateixen maltractaments per part d'homes salvatges que lis fan pagar els problemes que tenen ells, tant si es a la feina, com si són econòmics. Tenen un verí tant gros que les pobres dones han de patir i aguantar tots aquests maltractes de manera injusta.

El temps hauria d'aconseguir que les dones no se sentissin discriminades i afavorides per les lleis. Si s'aconsegueixen aquests objectius, el Dia Internacional de la Dona Treballadora serà Història i hauréu aconseguit una bona passa pel progrés i un major respecte cap elles i als Drets Humans. Ω

Article escrit per MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

CIUTAT DE MALLORCA, 8 de Març de 1999

ÒMNIUM
CULTURAL

PER
QUÈ?

La Constitució
espanyola imposa el
deure de conèixer
el castellà?

QUAN

a Europa cap
constitució exigeix
aquest deure que
vulnera els drets
individuals més
elementals.

?

JOAN COMPANY I MOREY
assessoria d'empreses
assessoria fiscal i comptable

Diplomat en Ciències Empresarials
Carrer Guasp, 2 • Tel. 971 744 144 • Fax 971 743 648
Coll d'en Rabassa • 07007 Ciutat de Mallorca

Tecnofonía s.l
Distribuidor Oficial de TELYCO
Grupo Telefónica

Telyco Llucmajor

Antoni Maura, 57 b.
Tlf.: 971 121 083
Fax: 971 664 046
07620 Llucmajor

Tecnofonía s.l.

Servei Tècnic Post venda TELYCO
07007 Reis Catòlics, 33 Ciutat
Tlf.: 971 27 34 06
Fax: 971 25 02 71

Telyco Arenal

Trasime, 16
Tlf.: 971 269 310
Fax: 971 269 310
07600 s'Arenal

Ibatur ens provoca

PERE FELIP I BUADES

Idò sí, ara és IBATUR (Instituto Balear de Turismo) el que ens provoca. Provoca als mallorquins. Als mallorquins que volem seguir essent-ho. Als mallorquins farts de tanta provocació, de tant robatori i tant d'engany. Robatori que ens fan en forma de pagaments continuats i engreixats d'impostos de totes classes i formes, que va a beneficiar als nostres invasors, als nostres colonitzadors que s'esforcen en supplantar la nostra llengua, la nostra cultura, el nostre patrimoni. Fins i tot, si poguessin, suplantarien els nostres cossos, encara que això no seria necessari. Se conformaran en despollar-nos de tot. Començaran per la nostra llengua. Llavors ho feren amb les nostres riqueses (la econòmica i la ambiental). Ara estan en el seu propòsit de despollar-nos de la nostra cultura, suplantant-la per una altra: la castellana andalusa, la colonitzadora, la que te ganes d'aconseguir el total extermini de la nostra, aquella que en la seva extremada bel·ligerància s'està estenent per tots els racons de Mallorca, aquella que, des dels despatxos oficials de les institucions de govern ens volen imposar amb la "naturalitat" de fer-nos creure que és la nostra. Aquests senyors, des de despatxos del Govern Balear i, concretament, des de la Conselleria de Turisme i des de IBATUR,

destinen els diners que surten de les nostres butxaques, espoliats mitjançant impostos abusius, a promoure, a incentivar, a exaltar la cultura andalusa. I ho fan, com de costum, amb l'engany habitual. Engany que consisteix en dir-nos que la cultura andalusa/castellana és la nostra. I dic jo, segurament ho és. Segurament, és la seva, la d'aquests subjectes que ocupen el nostre govern o executen decisions des de despatxos oficials mallorquins, sent totalment forasters, o de naixement o de convenciment, obligant-nos als mallorquins, a combregar en una cerimònia que no és la nostra. Obligant-nos, al damunt a pagar-la. Ens obliguen a pagar l'hòstia, i ens l'entren amb escarni i "prevaricació".

I això passa amb l'anomenada *Feria de Abril* ciutadana, pagada per l'Ajuntament. I ara passa amb aquesta infumable programació que, pagada per l'IBATUR, des de Mallorca, pagada amb els nostres diners, consisteix en invertir-los en un grandios i propagandístic espectacle folklòric andalús: el de la gira, per tot l'Estat espanyol, dels *Bailor Antonio Canales* i el seu quadre flamenc, amb la pretensió o l'engany i frau que aquesta expressió cultural és nostra, la expressió cultural natural de les nostres illes, una expressió de cultura balear.

El seu cinisme és tan gran que fins i tot els forasters que, des de la Conselleria de Turisme, promouen aquestes coses, ni se'n adonen de l'horripilant crim que cometen, ni del gran error polític que estan fent.

Per que, no ens enganyem, senyors dirigents d'IBATUR, vostès manegen els nostres diners, teòricament per promoure el turisme de les nostres illes, cosa per altra part totalment innecessària ara), i ho fan mitjançant la promoció d'espectacles esportius de tot tipus (ciclisme, tennis etc.), i ara, també, culturals. Però, de manera curiosa, els actes culturals que vostès promouen o bé són de cultura d'élite i de minories, tals com els de PROMUSICA, o els de les orquestres de cambra, o els de *Un Invierno en Mallorca*, al que destinen dos cents milions de pessetes, o això d'ara, que el *súmmum* de la provocació, que és el destinar centenars de milions dels nostres diners a la promoció del més genuí de la cultura castellana/andalusa: l'espectacle dels *bailor Antonio Canales* i el seu quadre flamenc. I allò provocatiu del fet és que, com que no sou mallorquins, segurament ignoreu que nosaltres tenim la nostra pròpia cultura i els nostres propis exponents musicals i d'espectacle popular que mereixen ser protegits, que se'ls promogui i se'ls projecti com a reclam turístic de les Illes Balears.

Senyors d'IBATUR, no veieu que fen propaganda del nostre turisme mitjançant l'utilització del reclam del quadre flamenc d'Antonio Canales, estau usurpant la cultura autòctona i l'estau ofenent greument?.

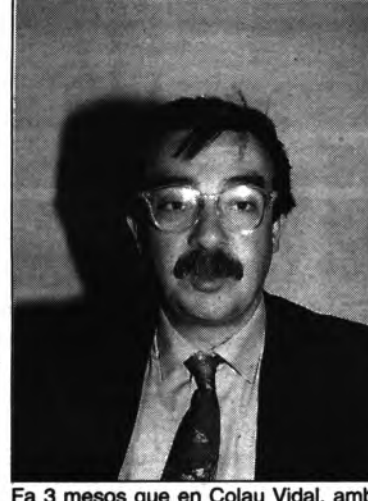
Na Margalida Moll és la tresorera de l'Associació de la Tercera Edat de son Ferriol. El seu home és el president, i així tot queda a casa.

Na Margalida Orell és la madona de l'Agència d'Assegurances AXA Aurora a son Ferriol.

Fa un any que n'Antoni Sans des Figuerals ha obert la Fusteria Metàlica Sans a son Ferriol. Fa portes, persianes, etc. tot en alumini. El seu telèfon 971 427 55

Fa 3 mesos que en Colau Vidal, amb en Miquel Muntaner han obert la botiga de mobles de Cuina i decoració Muntaner a son Ferriol. La Fusteria Muntaner funciona des de fa 5 anys al mateix poble.

RENAULT

**VENTA
DE VEHICLES
DE SEGONA MÀ
AMB GARANTIA**

Vengui a veure el

MEGANE NOU

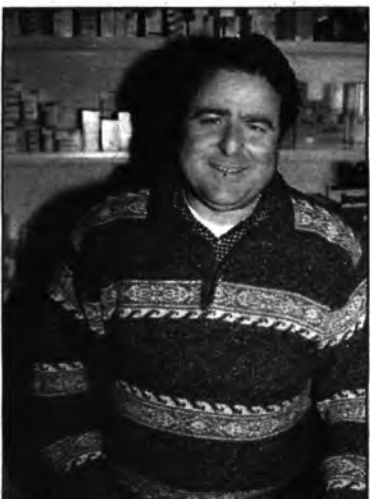
JOSEP VALLESPÍR I GOST - Servei Oficial Son Ferriol
Exposició i venda. SERVEI DE MECÀNICA: Avinguda del Cid, 44 Tlf. 971 427 614
CARROCERIA I PINTURA: Sant Joan de la Creu, 65 Tlf. 961 427 586
Mòbil 610 418 166 - 97198 SON FERRIOL

Fa 20 anys que en Pau Llagostera de Tarragona va obrir el Taller de Pneumàtics son Ferriol.

Fa 8 anys que en Demetri Ortega, amb el seu germà, va obrir el Restaurant Ortega a son Ferriol. Recomana la paleta de xot, els peix i els mariscs. Despatxa menús a 975 ptes. amb 9 plats a triar.

Fa 13 anys que n'Antoni León va obrir la botiga de productes zoo sanitaris i d'alimentació d'animals León a son Ferriol.

Fa 4 anys que n'Antoni López és l'amo i el gerent de l'empresa Promocions i Construccions López a son Ferriol. Té una vintena de picapedrers. A la foto amb el seu secretari Josep Morón.

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Homenatge a la dirigent revolucionària Aurora Picornell (1912-1937)

Però qui era la dirigent comunista [Aurora Picornell] assassinada pels feixistes mallorquins i espanyols? En Llorenç Capellà n'ha fet un interessant i documentat resum en el seu imprescindible Diccionari vermell (vegeu pàgs. 131-133). Escriu Llorenç Capellà: "Aurora Picornell i Femenies. Vint-i-set anys. Casada. Treballava de sastressa i pertanyia al Partit Comunista. Aurora ha esdevingut un personatge gairebé mític dins l'esquerra mallorquina... Pertany, Aurora, a una família greument ferida per la repressió. El seu pare i dos germans foren assassinats per les carreteres de Mallorca. El seu espòs, Quiñones, morí a la postguerra, afusellat a Madrid, amb l'espina destrossada per les tortures...". Llorenç Capellà conclou la seva sentida semblança narrat dels darrers moments d'aquesta heroïna de les classes populars mallorquines: "El que sembla indiscutible, és que Aurora fou assassinada a Porreres. Amb les roges del Molinar. L'endemà, dia dels Reis, una dona de Porreres, sense gaire escrúpols, mostrava a una veïna un parell de pintetes de colors. 'Ahir degueren matar dones a La Creu'. Havien mort dones. Un personatge tristíssim del feixisme ciutadà, hores més tard, entrava en un cafè d'Es Molinar i demanava beguda, feliç. En un moment determinat, es treia uns sostenidors de la butxaca. 'Mirau, mirau -deia- són els sostenidors d'Aurora'".

L'acte d'homenatge (15-III-1987), el descobriment de la placa amb el nom d'Aurora Picornell en un carrer de la barriada del Molinar, va ser un èxit. Les desenes de reunions al local de l'Ateneu, en el carrer Lluís Martí de Ciutat o a casa de n'Assumpta Massanet i en Rafel Morales, havien donat el seu fruit. Una munió immensa de gent -molts d'ells vells lluitadors republicans dels anys trenta i del temps del combat antifeixista- es reuniren davant l'Església del Molinar on

D'esquerra a dreta: Guillem Gayà (un dels fundadors del PCE); Maria Plaza, històrica dirigent del PSOE; Guillem Ramis (MCI); Francesca Bosch (PCPE); un militant del PCB; Bartomeu Sancho (PASOC); Antoni Serra (Independent); la senyora Linde (Unitat Comunista); Miquel López Crespí (Independent); Miquel Ferrà (Independent) i Lila Thomàs (PCPE).

s'havien de pronunciar els discursos aquell dia. La banda de música de Montuïri tocà l'himne republicà, Els Segadors i La Internacional nombroses vegades. En Llorenç no va poder ser-hi, però envià un comunicat d'adhesió. Hi parlàrem n'Antoni Serra, en Miquel Ferrà i Martorell i jo mateix (també digué unes paraules d'adhesió Lila Thomàs). Francesc Seguí, en el reportatge de l'acte publicat a Última Hora (16-III-87), deia: "Miquel Ferrà [Martorell] se refirió en su alocución al papel de la homenajeada en defensa de la mujer, así como efectuó un paralelismo de Aurora Picornell con la de otros luchadores de la clase obrera, tanto durante la segunda república como en los siglos anteriores, desde una perspectiva histórica

a la que el escritor ha dedicado muchos años de su trabajo profesional".

El meu parlament se centrà a recordar la necessitat que teníem, per salvar la memòria col·lectiva del nostre poble, que els historiadors joves es dedicassin a estudiar aspectes desconeguts del nostre passat més recent (especialment tot el que feia referència a la guerra civil i a la lluita antifeixista). Aquest parlament (recollit en el llibre Aurora Picornell: la lluita mai no mor) va ser editat per Nostra Paraula l'any 1987. Na Francesca Bosch em dedicà el primer número que sortí de les màquines d'imprimir del carrer de Lluís Martí i, rient, em va fer aquesta dedicatòria -érem en plena lluita contra els reformistes enemics

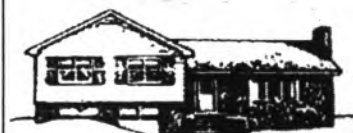
de la República i de l'autodeterminació del nostre poble- que deia: "Si no fos per tu aquest fullotó pareixeria es 'full parroquial' que mos diuen es refos [reformistes]... Però entre es dos hem fet un 'full revolucionari', idó! Francisca Bosch". Ω

(Miquel López i Crespí)

ANTONIA Mª JAUME OLIVER

Rafael Mir

Carretera de Manacor, 369
Telf. 971 42 83 93
Fax 971 42 72 14
07198 SON FERRIOL
Mallorca

CATALUNYA,

ÒMNIUM
CULTURAL

Si a Catalunya
existeix el deure
de conèixer el
castellà,

Per
què

no s'accepta,
també, el deure
de conèixer
el català.

?

EL VEL DE MAIA (4)

Dirigiràs el país

PERE GRI

L'endemà al matí, en Fructuós no se'n recordava de res, però n'Habatzeleth l'hi contà en somnis tot el seu futur aquella nit. Anem a veure ara algunes de les coses dites per la bruixa, advertir-lo que les aniria recordant a poc a poc al mateix temps que succeïssin.

Pensa, en primer lloc, digué, que arribarà un dia en que dirigiràs el nostre país i, a partir d'aviu, t'hauràs de comportar com a tal personalitat. No obstant, per raons que ara no et vull explicar, però que sabràs en el seu moment, és necessari que caiguis de ple en el món de les drogues, et volem veure enfonsat del tot.

No manca molt perquè et converteixis en un personatge més temut pels espanyols que n'Àngel Colom o n'Arnaldo Otegi, encara que tu diferiràs molt d'ells, pel fet que ningú es podrà explicar, quan hakis aconseguit el que vols, la independència, com un pobre drogaadicta, en aparença passant de tot, ha pogut arribar tan alt, afegí.

T'hem donat una arma secreta, aquest tros d'haixix vermell que té la virtut de no acabar-se mai transmet el virus del separatisme, per la qual cosa tots els que el tastin estaran disposats a realitzar qualsevol tipus d'acció no violenta per tal d'aconseguir la independència dels Països Catalans, i amb el temps totes les coses es realitzaran de la manera que vosaltres vulgueu. Per tant, és precís que vagis molt en compte amb el que fas amb ell, però pots convidar a tothom que en vulgui. Pensa que la policia arribarà a saber de l'existència d'aquesta prova molt comprometedora per tu, encara que no s'ho arribaran a creure del tot, i això et salvarà una vegada i una altra, l'advertí.

No tenguis por, has de creure que aquest conjur no és un assumpte satànic, sinó que són els déus, molts de déus del cel i de la terra, els que s'han posat d'acord perquè es faci realitat la independència dels Països Catalans, i també la d'Euzkal Herria. En molt menys temps del que es sol suposar s'haurà acabat la dominació espanyola sobre aquestes nacions, continuà dient la bruixa.

Mentre tant, en Fructuós pensà que l'hi podia demanar a n'Ha-

batzeleth què passaria en la seva relació amb na Pompeia, si era veritat que l'havia perduda i que no es veurien més.

Ho feu, i la bruixa va respondre, no t'amoïnis, a na Pompeia la veuràs molt prest, però portareu una relació d'independència l'un de l'altre. No us arribareu a casar mai, viureu en domicilis distints, encara que us ho fareu bastant al llit i us contareu moltes confidències. Així i tot, no et vull dir més coses de na Pompeia, perquè te'n duguís una sorpresa quan la tornis a veure.

Em pots assegurar que sempre podré confiar amb tu? preguntà tot seguit en Fructuós, no potser que em deixis abandonat quan, segons afirmes, estaré ben enfonsat per les drogues.

D'això tampoc te n'has de preocupar, l'hi respongué, sempre em tindràs devora, però d'aquesta manera, com un esperit que habita dins el teu cervell. No em vulguis localitzar, i si qualche vegada em veus, tant si és al carrer com a un local públic, no em diguis res, jo diria que no et conec. A més, també voldria dirte que no estiguis ensopit per la idea de saber moltes coses del teu futur. Tu que has llegit a Schopenhauer has de ser conscient de que la vida de cada persona està completament programada des del moment del seu naixement, però no caiguis en el fatalisme d'aquest filòsof, l'aconsellà.

També, i això és molt important, no has de pensar que l'afeció que et creem a les drogues dures sigui gratuïta, sinó que tindràs l'obligació de registrar les impressions que tenguin quan les prenguis en un diari, que has de guardar ben guardat, igual que el tros d'haixix, l'hauries de posar dins el rellotge de paret que hi ha al menjador, en el calaix no està segur, l'advertí.

En definitiva, escolta Nadib, tu i només tu has de saber tot el que en realitat passa, els altres aniran despistats. Els déus s'han aliat per suprimir l'opressió de dues nacions... Ω

Fa 2 anys que na Francesca Estrany de Lloseta regenta la Costureta II a son Ferriol. També regenta la Costureta I de sant Jordi que deixaren vacant les monges franciscanes.

Són els alumnes de l'Escoleta Blau i Rosa a la barriada de sa Gruta del Molinar. Unes mestresses i alumnes d'allò més simpàtics.

Fa 8 mesos que na Virgínia i na Salomé regenten l'Escoleta Fantasia al Molinar. Abans aquesta empresa es deia Guardia Txetxo i era regentada per na Margarida.

TOLDOS CARMONA
CARPINTERIA DE ALUMINIO EN GENERAL

Tel. 629 97 74 87 - 971 74 34 79 • C/ Gran Via nº 61 Ca'n Pastilla

CELLER CAN VICENÇ

CUINA MALLORQUINA

Carrer de Manacor, 16 • Tel. 971 461 032 • CIUTAT

Fa 2 mesos que na Joana Frau des Pla de na Tesa i na Bàrbara Cirer de Senelles s'han associat per obrir l'**Empresa de Neteja Trèvol** al Molinar. Fan neteja a pisos, locals, vaixells, autobussos. Obra nova... Tlf. 971 279 999

Fa un més que na Conxa Ortega és la propietària de la **Floristeria Natural** al Coll d'en Rabassa. Durant els darrers 8 anys, n'era dependenta.

Na Sílvia Batet, re neta del General Batet, comandant de les tropes catalanes en lluita contra els feixisme espanyol a la Guerra Civil, amb la seva germana Janet i sa Mare, acaben d'obrir el **Restaurant Amarres** a sa Gruta del Molinar. Despatxa menús a 975 ptes., a la carta se menja per una mitjana de 2.500 ptes.: canelons, 650; xoc al forn, 1.050; pastís casolà 400; vi del Penedès 750.

N'Isabel Martínez, una de pes pioneres de Ciutat Jardí, els seus pares obriren l'Hotel Sabella, avui Portofino l'any 1955, acaba d'obrir el **Gran Cafè es Cantó** a la Ciutat Jardí. Té una gran assortit d'amanides, baguettes i rebosteria exquisida a uns preus populars. Saló privats per a banquets. A la foto amb na Maica Verd i Aguilar, la bardama.

S.O.S. País Valencià

PER QUIM GIBERT.

LLICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

"La diferència entre València i Barcelona, és que a València hi ha molts blavers i a Barcelona ho és tothom"

Toni Molla, sociolingüista.

D'un temps ençà, diversos ciutadans dels Països Catalans s'han alçat per expressar públicament el seu malestar i indignació pel tracte de menyspreu que rep la nostra cultura en aquestes comarques. Els becaris i docents de la UdG i d'altres universitats dels Països Catalans, que acudeixen a València amb motiu de la setmana dels Premis Octubre, han descobert, amb estupor, que el català continua emmordassat i en situació de resistencialisme, com si pensar i investigar en la llengua d'Ausiàs March i els papes Borja estigués penalitzat. Moltes de les veus disgustades asseguren que no ha passat encara el temps en què els catalanoparlants del sud han de donar la cara a cada cantonada per defensar els seus drets lingüístics. I no dubten a afirmar que estan assistint a una companyia ferotge del govern d'Eduardo Zaplana, president de la Generalitat Valenciana, que te com a objectiu despersonalitzar i destruir l'entorn paisatgístic, desmuntar o amagar la història i destrossar l'idioma. "Voleu un intent de genocidi més clar?", adverteix en Salvador Mas de Creuillat (el Baix Vinalopó). "La nostra salut nacional no estarà refeta fins el moment que sentim com a propis els atacs a qualsevol dels nostres territoris o compatriotes. Cal treure del cervell esclavitzat dels catalans el mapa de les comunitats autònomes que li han entaforat els seus botxins amb la complicitat dels botiflers". Un altre valencià, en Guillem Soler, escriu a *La Vanguardia* (25.12.98) en termes similars: "Els mateixos que parlen aquí (a Barcelona) de tolerància i civisme són els que estan practicant a València la intolerància més atroç contra vuit segles d'història del País Valencià. No anirà bé Catalunya si bada. L'amenaça a València hauria de fer veure al vell principat quin serà el seu futur si va tan en compte". La

manca de sensibilitat amb la qual la Catalunya autonòmica viu el drama valencià és vergonyós. Tant en Mas com en Soler constaten amargament com els catalans del Principat es fan l'orni dient que és una problemàtica específicament valenciana. L'actitud de negar la pertinença a un mateix grup lingüístic, en aquest cas els països de parla catalana, és símptoma d'auto-odi.

Encara que el català avui per avui sobrevisqui amb més força a la Catalunya vella, és un error pensar que té el demà garantit, i, per darreries, desentendre's del seu àmbit natural en el seu conjunt. El

tadania del Principat adopta una actitud passiva o bé utilitza el mecanisme de defensa de la negació al·legant que "no hi ha per tant". Quan no es justifica dient que "els valencians em cauen malament". Qui calla atorga i, aleshores, la hostilitat al català que fomenta la dreta valenciana no veu cap raó per a variar d'actitud ni se sent obligada a aturar la substitució lingüística que practica sobre un idioma que, malgrat tot, encara és majoritari. Si res no canvia, el català corre el perill de dissoldre's en dues generacions al sud de La Sénia. "Qualsevol cosa que passi al país Valencià ho sento meu, de la mateixa manera que si el problema es planteja a Mallorca o si l'Estat francès té una actitud agressiva contra el català a la Catalunya del Nord. Els ciutadans dels Països Catalans estem legitimats a parlar del que passa al País Valencià, perquè hem de ser conscients que ens afecta

directament. Una comunitat lingüísticament feble com la catalana no pot veure de manera indiferent com se'n segrega una part molt significativa". Manifestava el xavi-tenc Carles Solà, rector de la U.A.B. i president de la Xarxa d'Universitats-Institut Josep Lluís Vives.

El *Diari de Girona* (16.6.98) es feia ressò d'una conferència del filòsof Josep Maria Terricabres, en la qual dissertava sobre la idea que el català ha de ser la llengua amfitriona arreu dels Països Catalans, malgrat que la llengua dominant continua essent l'espanyol i la francesa. I justificava la pau lingüística per la "ignorància i submissió dels catalanoparlants".

Sota la complicitat dels diferents territoris de la catalanofonia, deixar morir d'inanició qualsevol llengua és un criminal acte de guerra, d'una subtil guerra freda. Quim Gibert, és llicenciat en psicologia per la U.A.B. Ω

comportament indiferent dels catalans respecte a allò que passa a València, que no tenen els espanyols a l'hora de defensar la seva llengua a Puerto Rico, és una forma d'evitar el conflicte. Tot i que també demostra una incapacitat d'enfrontament davant de les situacions que són viscudes amb temor. La ciu-

Forn Pastisseria Thomàs

Productes mallorquins

Capità Ramonell, 106 • Tlf. 971 270 633 Es Molinar

Taller de Reparacions

Miquel Crespí i Campins

- DIAGNOSI I AUTODIAGNOSI PER ORDINADOR
- INJECCIÓ GASOLINA I DIESEL
- CAMVIS D'OLI I FILTRES
- PRE-REVISIONS ITV

LI POSAM EL SEU COTXE A PUNT PER A LA REVISIÓ I.T.V. I SI HO DESITJA EL LI ENTREGAREM AMB LA REVISIÓ PASSADA

Carrer Hèrcules, 2 - Tlf. 971 428 211 - 07198 Son Ferriol

COMUNICAT DE PREMSA

21 de Març: Dia Forestal Mundial

La plaga dels incendis forestals, les tals abusives, l'obertura de vials, una legislació enfocada a l'explotació, la manca d'una política de reforestació, l'augment de l'erosió, etc. afecten greument les masses forestals, una desforestació que és com un càncer que poc a poc va devorant els nostres pulmons.

Per tal d'aturar la destrossa resulta urgent una actuació pública i privada tendent a la recuperació dels boscos autòctons (alzinar o garriga), l'elaboració i execució (execució!) d'un pla de reforestació als sòls més malmesos i que prest poden esdevenir pràcticament irreversibles, una Llei de Boscos per al conjunt de les illes que contempli les característiques de cada una d'elles i els corresponents plans d'intervenció amb caràcter protector i fonamentats en criteris ecològics.

La principal plaga, però, és la dels incendis, un camp en què és evident la lluita per apagar els que es produeixen, mentre que també caldria potenciar les polítiques preventives en relació als factors que en són la causa: no només s'ha d'augmentar la vigilància, sinó que també s'han de realitzar campanyes d'informació i conscienciació pública sobre prevenció d'incendis, no s'han d'autoritzar cremes de vegetació, s'han de prohibir les pastures en zones cremades no regenerades, s'ha de prohibir l'extracció i la venda de fusta afectada per un incendi, s'ha de prohibir la requalificació urbanística de les antigues zones boscoses afectades per incendis i s'han de repoblar els boscos amb espècies autòctones menys vulnerables a l'acció del foc que el pinar. Tot això, a més, acompanyat de condemnes i sancions en aquells casos (que són majoria) en què l'incendi sigui degut a l'acció humana irresponsable i se n'hagi identificat el responsable, cosa molt més probable si es duen a terme investigacions "detallades". Ω

ERC-Mallorca

www.balearkom.es/usuarios/serra/

21 de Març: Dia de l'Europa de les Nacions

El Tractat de la Unió Europea, signat el 7 de febrer de 1992 a Maastricht, proposa la construcció d'una Unió Econòmica i Monetària i també una Unió Política centrada en una major democràcia, més eficàcia, més solidaritat interna, més solidaritat exterior i més equilibri.

En aquest marc, però, no es planteja la necessitat de suprimir les actuals estructures d'Estat que engloben diverses nacions en la majoria dels casos. Així, difícilment resulten assumibles els grans objectius de la solidaritat i de l'equilibri, ja que la realitat dels estats plurinacionals ens mostra que es troben constituïts per una nació central dominat i d'altres nacions perifèriques (entre aquestes els Països Catalans) subordinades a una voluntat externa que els impideix ésser solidàries (l'espòli no té gaire a veure amb la pròpia voluntat de l'espòliat) a la vegada que genera greus desequilibris en els àmbits de decisió política: només els governs centrals (defensors de la nació dominant en el si de l'Estat, no ho oblidem) tenen veu i vot en les decisions que afecten el conjunt de les nacions de la Unió Europea.

La nació catalana, des del punt de vista d'Esquerra Republicana, necessita per a la seva pròpia supervivència comptar amb poder d'intervenció i de decisió propi i directe. En aquest sentit, les nostres característiques ens situarien en una posició semblant a Noruega, Suècia, Finlàndia, Dinamarca, Holanda, Luxemburg, Irlanda, Portugal o Àustria, és a dir, una clara majoria en el si de l'actual Unió Europea, en contraposició a l'actual model on impera la voluntat d'Alemanya i de França principalment, amb Espanya, Itàlia o la Gran Bretanya en un discret segon pla i que comporta greus injustícies per a les nacions més petites, sobretot si són políticament dependents (com és encara el nostre cas) en àmbits tan diversos com el cultural, el lingüístic, el social o l'econòmic.

Des d'Esquerra Republicana con-

sideram que la construcció d'una Unió Europea realment justa i solidària passa per la dissolució dels actuals estats centralitzats i pel reconeixement de les diferents realitats nacionals com a àmbits de decisió política en tots els organismes de la Unió. Si no és així, posam en dubte la viabilitat -a la vegada que la consideram inacceptable- d'unes noves estructures polítiques i econòmiques que reproduïxen (en són clòniques) el model d'uns estats centralistes fonamentats en la injustícia, la supeditació i el desequilibri. Ω

ERC-Mallorca

22 de Març: Dia Mundial de l'Aigua

Ningú dubta ja que l'aigua és a tot arreu un bé imprescindible i massa sovint prou escàs. A les illes Balears i Pitiüses en feim un consum exorbitant que en posa tant en perill la quantitat com la qualitat.

Sa Marineta, el passat (?) "barco", el transvasament de sa Costera, les plantes dessaladores... no resolen el problema de fons -a més d'ésser solucions molt cares i de vegades agressives amb el medi-, ja que la demanda d'aigua potable derivada dels usos residencials i turístics augmenta any rere any, amb la conseqüència de la salinització d'uns aqüífers cada cop menys abundosos; això quan s'experimenta paral·lelament una constant reducció del consum d'aigua per a usos agrícoles.

Un Pla Hidrològic que no "apliqui" l'estalvi (tarifes progressives, reducció en les fuites de la xarxa pública, aprofitament de les aigües pluvials, etc), la racionalització (aturar el creixement urbanístic i de serveis turístics, molt especialment els camps de golf i la creació de noves urbanitzacions) i la reutilització de l'aigua "potable" (reg de camps de golf ja construïts, construcció, determinats cultius, etc) no soluciona el problema més que a curt termini, de manera que ajorna la problemàtica per a un futur incert. Ω

ERC-Mallorca

Àrea de Comunicació

Fa 22 anys que n'Esperança Fortesa de sant Joan va obrir la seva perruqueria a son Ferriol. Primer a un pis del carrer Moll Corró, més tard al carrer Duran i ara, fa poc temps, ha inaugurat una perruqueria ben gran al carrer de la Blatera. Enhorabona.

Fa 19 anys que en Santiago Rubio Martínez va obrir la Carnisseria Santiago Rubio a Mercapalma (per a majoristes i particulars). Varen començar amb el negoci de la carn, la primavera de l'any 1940 amb un lloc a la Plaça d'Abastos de la Plaça Major de Ciutat, els seus pares, Santiago i Antònia, que arribaven d'Aragó.

És la madona i els empleats d'Autos Vallespir de son Ferriol. Autos Vallespir és agent oficial de la marca Renault a la comarca de son Ferriol.

Fa 4 anys que en Manuel López regenta la botiga Eurocent Voramar al Coll d'en Rabassa.

Fa 2 anys que en Jaume Asenjo de Marratxí regenta al Taller d'Alumini Ajeno al Polígon Industrial de Ciutat Jardí.

Va 8 mesos que n'Antoni Vives de Ciutat regenta el Bar Punt des Coll, al Coll d'en Rabassa. Despatxa còpies i pa amb oli.

Fa 6 anys que en Rafael Cardell regenta la Barberia Rafa al Coll d'en Rabassa.

L'Alternativa política

Ciutadans pels Països Catalans

Fabri Armario
fàbrica d'armaris encastats

Cardenal Rossell, 35
Tlf. 971 260 805 - Coll d'en Rabassa
07007 Ciutat de Mallorca

Fa un any que n'Aina Capilla regenta la Fruiteria la Bilbaína al Coll d'en Rabassa.

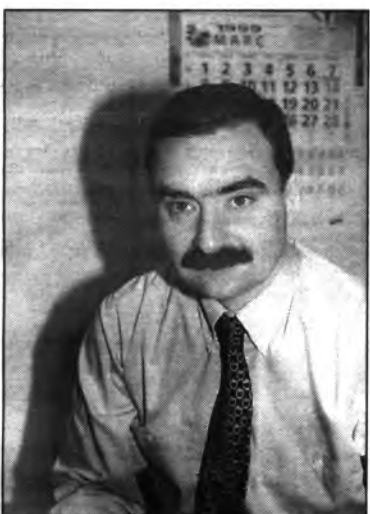
Fa 2 anys que en Joan Company és el president del Club Nàutic Cala Gamba: 225 aparcaments de barques i 639 associats. Aquests dies hi ha hagut assemblea general amb elecció de nous directius. La nova junta pensa fer millores a les instal·lacions, donat que el govern els ha denegat l'ampliació dels espigons. També han aprovat el dret dels associats a vendre el dret d'aparcament de barques a terceres persones.

Fa mig any que en Francesc Bueno i la seva filla Vanessa, regenten el Meson La Teja a ses Cases Noves del Coll d'en Rabassa. Recomanen el Pop a la galleja i les tapes.

Fa 4 anys que en Josep Mansilla regenta el Bar Es Gall a la barriada de ses cases noves del Coll.

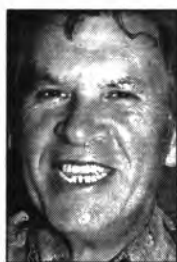
Fa 3 anys que en Jaume Simonet és el gerent del ROBOT S.A., una fàbrica que fabrica robots, és a dir, equips per a controlar la temperatura, l'energia, l'aigua calenta etc., a hotels, hospitals, supermercats etc. El seu telèfon: 971244471

Fa tres anys que el doctor Jaume Torres regenta la Clínica Dental Torres al Molinar. Abans i, durant 8 anys va tenir la consulta al Coll d'En Rabassa.

Són en Miquel Triany, màxim golejar del Club de Futbol Col·lerenc, Montserrat Ferragut, que fou durant 30 anys president del Club, avui president honorari i cap d'utilitatge, al costat de l'actual vice-president del club Pep Fortesa.

L'esperit republicà La cara amagada. Addenda.

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

A la relació d'articles de "La cara amagada", jo mostrava l'orquestració dels mass-media espanyols que intentaven amagar la realitat social i econòmica dels països de l'Àsia. He d'afegir que aquesta campanya sistemàtica d'espanyolisme tronat té els dies comptats. Els catalans, tancats dins l'Univers espanyol (en aquest cas seria l'Univers de les comunicacions), també pateixen la manipulació informativa hispana. He de dir que l'estratègia espanyola de cada vegada és en contradicció més violenta amb els altres universos de la comunicació. La contradicció principal de l'espanyolisme ve donada per la diferència entre la informació que transmet a les masses hispanes i la realitat del món exterior, la "cara" que intenten amagar els mass media hispanes. Dins els procés accelerat de globalització, de mundialització, la comunicació hi juga un paper essencial.

Per sort, als catalans - i als espanyols - s'els va obrir la fantàstica, enor-

me, creixent, oferta de comunicacions mundialistes; ventall de comunicacions que per força han de posar en crisi l'estratègia espanyolista. L'Oligarquia hispana se sent segura en front de la migradesa dels mitjans de comunicació dels catalans, bascos i gallecs. Els mitjans catalans, en efecte, oposen un insuficient mur de contenció contra l'onada espanyolista. Benauradament, al moment present, els grans mitjans de comunicació mundialista són a l'abast dels catalans.

En relació al tema de la nova realitat asiàtica, tema a què feia esment en anteriors articles, he de dir que, a través d'Internet he aconseguit abundant informació que corrobora allò que afirmava. La Xina és un gegant industrial fins al punt que és el primer productor mundial d'acer i de ciment. Als grans mitjans de la comunicació mundialista els temes sobre l'Àsia - els econòmics, en especial - són preferents i ocupen una gran extensió (Pel contrari, les notícies provocades per

l'activitat econòmica de l'Espanya estricta són minses. Dins el concert mundial, la realitat espanyola és modesta). La nova realitat asiàtica fa temps que va ésser recollida i explicada amb tota naturalitat, objectivament, sense intencions amagades. Per citar un exemple d'aquesta acceptació generalitzada de la realitat asiàtica, En James K. Glassman, en un article al IHT, 6.3.99, resumeix aquesta realitat dient que, al 1998, l'Àsia té una població de 3600 milions de persones; des dels 60, Àsia ha sofert una revolució urbana; ha passat d'un 20 % de població urbana a 1960 a un 60 %.

A una de les innombrables webs d'Internet que informen sobre el tema, www.worldsteel.org, informa que el major país productor d'acer és la Xina, amb un record de producció al 1998 de 114.3 milions de tones, un 4.9 % més que l'any anterior. Així, la RP Xina abasta el 14.7 % del total de la producció mundial d'acer a 1998. Ω

EDITORIAL

La declaració de Lizarra en que nombroses organitzacions socials i polítiques basques, van arribar a un acord-marc per intentar fer viable a Euskadi un procés de pacificació amb el referent clar d'Irlanda, on s'apostava per la via del diàleg i la negociació i es demanava a ETA l'inici d'un període de distensió que afavorís aquesta via, va merèixer l'acceptació

immediata de l'organització armada basca.

No cal dir que aquesta declaració de treva tan llargament desitjada i demanada, fins i tot pels sectors més hostils a la negociació, com a condició prèvia, ha de ser rebuda malgrat les reserves i reticències, lògiques d'altra banda en una situació política tan enverinada com la que viu el turmen-

tat poble basc, com una oportunitat clara de superar la situació actual. És el moment que totes les parts implicades han de demostrar la seva capacitat política i tenir ben presents els principis de generositat i renúncia que implica tota negociació. Tothom sap la importància dels gestos en situacions com aquesta, i que el retorn dels presos a Euskadi, llargament demanat per les forces polítiques basques, contribuiria sens dubte a agilitzar al situació.

Tot i que cal admetre que s'ha de donar temps al temps, les primeres reaccions dels líders dels partits espanyols són més aviat decebedores i s'entossudeixen a considerar la Constitució de l'Estat gairebé com un text sagrat d'impossible modificació, es realment preocupant.

Sobre aquesta constitució s'han de recordar dos aspectes puntuals: les circumstàncies en que es va aprovar, amb una situació de llibertat vigilada per un exèrcit encara franquista i amb remors de sabres permanent, i un altre aspecte encara més important per entendre la situació actual a Euskadi: el poble basc va votar-hi NO.

Víctor Dierdi, portaveu d'Elkarri, el moviment pacifista que des de posicions aberzales ha contribuït sens dubte a la situació actual va dir: Cal obrir pas als polítics per buscar un nou consens sobre com els bascos volem conviure i autogovernar-nos amb l'únic límit dels procediments democràtics".

Què podem fer nosaltres sinó subscriure plenament les seves paraules? En tot cas, recordar a les parts en conflicte el bell cant de John Lenon: "Doneu una oportunitat a la pau"! Ω

Visita la pàgina de
L'ESTEL a Internet!

Us podeu subscriure per E-mail a
estel@balearkom.es

indicant les dades que figuren
a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a

<http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

L'ESTEL

**EL DIARI DELS
MALLORQUINS**

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

CARTES AL DIRECTOR

Resposta a
Sa Capoladora

From:

Josep Palou
<jpalou@futurnet.es>

To:

estel@balearkom.es

A L'Estel d'1 de març, la persona que s'oculta sota el pseudònim de "Sa capoladora" va escriure respecte a una carta meua a Diari de Balears que «Josep Palou, en la seva carta, oblida que ERC va obtenir els seus millors resultats amb membres de l'actual direcció del partit independentista a la

llista de candidats al congrés i al senat espanyols, i que la davallada va arribar de la seva pròpia mà presidencial i de la campanya del "barco" sense cap membre de l'actual direcció d'ERC».

Per desmentir aquestes paraules, vet ací les dades irrefutables dels resultats electorals al congrés espanyol:

1993: 2.848 vots (0,69%). Candidat: Bartomeu Mestre.

1996: 1.793 vots (0,42%). Candidat: Bernat Joan.

Pel que fa a les eleccions autonòmiques de 1995, que jo mateix vaig encapçalar a Mallorca, ERC va obtenir 2.040 vots (0,55%).

Com es veu, ERC no ha superat l'estat embrionari a les illes. Però allò que l'ha deixat més malparat va ser la intervenció prepotent d'Àngel Colom a finals del 95, que va donar al partit una

imatge jacobina i antifederal que encara no s'ha llevat de damunt.

Som partidari de mirar cap endavant i no entretenir-me en batalletes del passat, però davant les mentides de la persona que s'amaga darrera "Sa capoladora" no podia restar impassible. Ω

Atentament,

Josep Palou
Expresident d'ERC-Balears
i Pitiüses

On són?

On són tots aquells intel·lectuals antiimperialistes, paladins de les grans causes trepitjades per la bota nord-americana... sobre tot si els fets s'esdevenen a milers de quilòmetres d'aquí, afegiríem? Perquè es clar, per pura lògica i coherència, haurien d'exclamar-se a plena veu davant l'atac i la intromissió de les grans multinacionals cinematogràfiques contra la nostra llengua, en no voler acceptar unes quotes mínimes de pel·lícules doblades en català, tal com estableix el decret de cinema aprovat per al Generalitat. O és que potser la seva visió de la realitat està tan esbiaixada per un excés de jacobinisme i de servilisme vers l'estat del qual viuen força d'elles que, tal com feren els membres del tribunal universitari que discriminaren u vexaren l'historiador Xavier Torres a Girona per al seva insubornable catalanitat -farà cosa d'un parell d'anys-, quan es tracta de desqualificar la nostra llengua i cultura s'apunten al carro per mer instint reflex?

Associació Cultural la
Brúixola - Barcelona.

Josep M^a
Penella, primer
president de
Catalunya

No! Aquesta volta posaria la mà al foc que la meua carta serà publicada a l'ESTEL DE MALLORCA, al PUNT, quasi segur al LEVANTE i crec que es negaran rotundament a la seua publicació a l'AVUI, si senyors... el nostre diari democràtic que vam pagar entres tots, però que el s'han quedat uns quants espavilats... (no, no ha estat un robatori) al Mediterraneo potser tindrà el 05'00% de possibilitats, però us imagineu la seua publicació a LAS PROVÍNCIAS? No serà jo qui em gastí ni cinc en l'intent!

Els qui em coneixeu sabeu que soc un impertinent, però aquesta volta, serà tot el contrari.

Proposo que tinguin en compte, com a primer president dels Països Catalans a Josep Mª Penella..., voreu que si teniu la sort de llegir el pensament polític d'aquest home (publicat a El PUNT del diumenge 21 de febrer), tindreu una gran satisfacció (allò que fa engreixar a un sense haver menjat... però que àpats d'aquests ni han tan pocs... que és possible què es recordin durant molts de temps.

Voreu que tot ho deixo a la vostra capacitat intel·lectual... que us hi adeliteu.

Josep Casalta. Vila - Real,
Castelló.

CiU i els kurds

La dreta catalana i els partits espanyols, PP i PSOE, ens acaben de donar una altra lliçó de solidaritat no recollida en al Declaració dels Drets Humans que tan ale-

grement ells mateixos celebraven el passat deia 10 de desembre.

Les forces d'esquerra al Parlament català, varen proposar cedir el nostre parlament als kurds, per si s'hi volien reunir de fallar el Parlament basc.

CiU, PP i PSOE s'hi va oposar.

El cinisme amb que CiU ha argumentat el seu vot ha estat vergonyós i sagnant. Diuen que no poden oferir el Parlament als kurds, perquè com que no han fet cap elecció democràtica, tampoc tenen representats que CiU pugui reconèixer.

A on volen els senyors de CiU que els kurds celebrin les eleccions? No saben que quan els kurds obrin la boca, els turcs els maten amb totes les armes d'extermini que compren als altres països i sobre tot a Espanya?

Com a representat d'un poble sense Estat, tradicionalment hospitalari i solidari, els senyors de CiU, podien haver estat una mica menys servils amb el PP i més valents amb un poble com el català, que en el passat també patí persecució i extermini.

Trenta milions de persones sense ni tan sols DNI, és mereixen més respecte que el que aquests nacionalistes de pacotilla els acaben de demostrar. Ω

Medir Alfonso
Palau de Plegamans

Eivissa: Les
empreses de
n'Abel Matutes
discriminen el
català

Fem saber que el vespre del 5 de març hem adherit una estesa de cartells a les instal·lacions

portuàries de les navilieres Pitra i Umafisa, i també a les oficines que les dues navilieres tenen en el passeig Marítim d'Eivissa. Els cartells que hem aferrat resen el text següent: "Aquesta empresa discrimina el català".

La Plataforma per la Llengua va enviar una carta, el 13 de desembre de 1998, al director de Pitra i Umafisa, en la qual demanàvem que aquestes navilieres incorporassin la llengua catalana, pròpia de les illes Balears i Pitiüses, en les comunicacions orals i escrites adreçades als passatgers dels seus vaixells. Demanàvem, concretament, "que la llengua catalana sigui present en la megafonia del vostre vaixell, i que ocupi el lloc preferent que, a tots els països normals, correspon a la llengua pròpia del territori". Afegíem, en aquella carta, que "la normalització dels passatges, els horaris, els contractes, les factures i la senyalització escrita (dins i fora del vaixell) té gran importància en una empresa com la vostra, que entra en contacte amb un nombre elevat d'empreses i de viatgers, i que per tant té una capacitat molt gran per difondre pautes d'ús lingüístic normalitzadores".

Com que, passats dos mesos i mig, no hem obtingut cap resposta per part dels responsables de Pitra i Umafisa (propietat d'Abel Matutes), hem procedit a denunciar públicament aquestes empreses per mitjà de l'acció d'aquest vespre. Així doncs, denunciem Pitra i Umafisa i el seu propietari, Abel Matutes:

- per fer cas omís de la Llei de Normalització Lingüística;
- per oblidar que Eivissa i Formentera tenen llengua pròpia (compartida amb els territoris on els navilis de Pitra i Umafisa fan port);
- per desemparar els drets lingüístics dels catalanoparlants, que tenim dret a viure en català a la nostra terra;
- per llançar-se a la caça del diner fàcil i segur, deixant de banda qualsevol principi ètic o valor col·lectiu, i
- per negar-se a respondre les peticions dels ciutadans que reclamam un millor servei en els transports.

Eivissa, 5 de març de 1999

El coordinador,
Joan Cabot Calçapen

Carritx
ASSESSORS

ASSESSORIA
FISCAL,
LABORAL
I JURÍDICA

Carrer Príncep d'Espanya, 23-8 Tlf. 971 60 33 45
El Figueroa 37/41 MARRATXÍ Tlf. 909 68 98 98
MALLORCA Fax 971 60 33 44

La justícia a Catalunya!

EN CATALÀ

prou agressions
dels estats espanyol i francès
a la nostra llengua

EN CATALÀ

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

BELLVER

TEJIDOS - TEIXITS

PALMA: C/ San Miguel, 44
Tel. 971 72 22 41
INCA: Pça. Verge de Lluc, 1
Tel. 971 88 31 08

TEXTURES

PORTO PI CENTRO
Local 26 05
Tel. 971 40 56 97

L'antifranquisme a Mallorca. V LLIBRE

1940-1960: El cine i la lluita antifranquista (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

La burgesia franquista destruí el cine progressista i republicà

El cine tingué una importància decisiva en la nostra formació cultural. Va ser una de les dèries que des de l'adolescència ens ajudà -i ajuda encara!- a conèixer el món, i en aquells anys de tenebror era -com és ara!- una de les armes més eficients contra la misèria del feixisme. És evident que, després de la victòria de la burgesia, l'any 39, el règim franquista organitzà a fons el control d'aquest important mitjà artístic i de comunicació de masses. Ja en temps de la guerra, el Movimiento creà un Departamento Nacional de Cinematografía (decret de 1-IV-1938) i implantà igualment una estricta censura (decret de 2-XI-1938). Després de la derrota de la República, la indústria cinematogràfica depenia del *Ministerio de Gobernación* -enquadrat en la *Dirección General de Propaganda*. És quan Franco, imitant els nazis, ordena la creació del No-Do, un noticiari feixista que s'havia de projectar obligatòriament en totes les sales de l'Estat.

La història del control polític de Falange Española y de las JONS damunt el cine és dramàtica. La censura del règim destruí projectes, qualsevol possibilitat creativa. La repressió del feixisme contra els intel·lectuals progressistes i d'esquerra portà a la mort i a l'exili molts dels millors que hi havia a totes les nacionalitats de l'Estat. L'assassinat de Federico García Lorca fou el fet més destacat, però cal no oblidar que els botxins de Falange i del Nacionalcatolicisme exterminaren de rel qualsevol manifestació crítica dins del periodisme, l'ensenyament, la universitat, la premsa, la ràdio o el teatre.

La censura dins del cine era tan ferrenya -es controlava el producte des d'abans de néixer aquest- que en molts d'anys els tribunals del règim no hagueren d'intervenir per a res. No hi havia motiu! Qualsevol possible atac a la moral oficial dels vencedors, a la religió, la més mínima crítica al sistema, a la política del franquisme, ja no passava a la pantalla. Era tallada de rel en el seu inici... si algú s'atrevia a escriure tal tipus de crítica!

Són els anys en què el públic espanyol i català dona carta de patent a l'expressió "una espanyolada", per a referir-se a un producte fet sota el règim de Franco.

Anar al cine a Can Guixa i Can Pelut

La meua família deixà sa Pobla a començaments dels anys seixanta. Jo tenia uns tretze o catorze anys. Record a la perfecció les primeres pel·lícules

que amb el pare i la mare anàvem a veure al cine "Principal" (Can Guixa) i al "Coliseum" (Can Pelut). Als estius sovintejàvem un cine a l'aire lliure que fou inaugurat el set de juny de mil nou-cents-cinquanta cinc, el famós "Salón Montaña". El meu pare i l'oncle -pintors oficials del poble- en dibuixaren el rètol. Mentre pintaven (carrer de la Muntanya, núm. 38) jo jugava per la pista de ball i vaig poder veure la instal·lació de la màquina de projecció: l'aparell màgic d'on sortien, a través dels raigs de llum, els homes i dones, els exèrcits, els vaixells, reis i emperadors, soldats i generals, gladiadors i romans que poblaven la pantalla del Salón.

I els estius, sota les estrelles, asseguts a les cadires de bova o de fusta del cinema de Can Picafort o del Port de Pollença, del que hi havia a la sortida d'Alcúdia, gaudíem d'aquell món de fantasia o de terror! No deixa d'haver-hi una certa melangia, quan es recorden aquells anys infantils en què no teníem en el cap problemes, i el que podia ser un film de propaganda era simplement una pel·lícula de guerra, o un "rotllo", però poca cosa més.

Ara, quan per televisió veig alguna antologia del cinema espanyol dels anys quaranta, cinquanta i seixanta, em vénen a la memòria actors, títols, músiques, atmosferes, pors i silencis, batalles antigues: Alfredo Mayo en la pel·lícula Raza, els trets de A mí la Legión, Sin novedad en el Alcázar o aquell altre pamflet feixista, Harka. Aleshores no sabem encara que aquestes pel·lícules eren el màxim que donava de si la "cultura" dels vencedors. Començàvem a endevinar que els pares havien perdut la guerra, i "allò", les històries que s'esdevenien en la pantalla, eren les fabulacions que bastien els que havien enfonstat les il·lusions i esperances dels pares, els que segaven tota possibilitat de progrés al poble treballador.

Bogart era un exemple d'actor progressista i antifeixista. Perseguit pel senador anticomunista Joseph McCarthy, Humphrey Bogart ajudà en la recollida de diners per salvar la República espanyola i prengué una actitud militant contra Hitler, Franco i Mussolini.

Francesc Llinàs, Antoni Serra i Jaume Adrover

Més endavant, cap a mitjans dels anys seixanta, a través de revistes com *Nuestro Cine*, els articles d'Antoni Serra o Francesc Llinàs en la premsa de Ciutat (especialment *Diario de Mallorca* i *Última Hora*); mercès igualment a l'existència del Cine Club Universitario, a les xerrades organitzades per Jaume Adrover, la secció de cine de la revista progressista *Triunfo*, o per les informacions que podíem escoltar a través de les emissores democràtiques o dels països del Pacte de Varsovia, començàvem a tenir més elements de judici, a saber de veritat com havia estat el cinema de la nostra infància i adolescència.

A mitjans dels anys seixanta ja sabíem a la perfecció que el sistema capitalista -la burgesia franquista que s'havia beneficiat de la victòria militar del 39- emprava la cinematografia per a fer arribar la seva visió del món als diversos pobles oprimits per l'imperialisme espanyol. La lluita eterna d'Espanya contra l'Europa liberal a pel·lícules com *Agustina de Aragón*, *El tambor del Bruch* o *La princesa de los Ursinos*. Els ridículs fastos d'un imperi cruel i genocida (la liquidació física i cultural dels pobles del continent americà, d'Àfrica o Filipines) eren mitificats en films com *Alba de América* juntament amb el suposat heroisme de l'exèrcit imperial en *Los últimos de Filipinas*. Aleshores, d'infants, ens ho pre-

níem bastant seriosament. Ara, quina panxada de riure en veure els dois que bastien els ideòlegs i servils del feixista capitalisme espanyol!

Pacte de silenci per a silenciar la República i el maquis (la guerrilla antifranquista)

La burgesia i els seus aliats, els botxins falangistes, el clergat responsable de la benedicció de la "cruzada contra el comunismo" (així fou batejada la sublevació dels militars contra la República, l'esquerra, els treballadors i les nacions oprimides de l'Estat) trobava en el cine, mitjançant tota la parafernàlia del més ridícul folklorisme i les produccions pseudohistòriques abans esmentades, una arma de primera magnitud per a difondre la seva estantissa concepció del món. El poble, els treballadors que patien, és possible anassin al cinema a oblidar per uns moments els problemes reals que els sacsejaven (cartilles de racionament, manca de llibertat, fam en moltes famílies...). No hem d'oblidar que els anys quaranta i fins ben entrats els cinquanta és el temps de la División Azul i l'Auxilio Social, de l'autarquia, d'un cert aïllament internacional, dels estraperlistes, dels aprofitats que es fan rics damunt les necessitats populars. I són també els anys de la guerrilla antifranquista, completament oblidada i enterrada a causa del pacte de silenci de la transició (no parlar del passat, enterrar la lluita per la República, l'autodeterminació i el socialisme i, sobretot: no tocar la història del maquis. La guerrilla mai no va existir, segons els partits del pacte -PP, PSOE, P"CE, UCD, CiU, PNB-).

1955: la lluita contra el cine feixista

Cap a mitjans dels cinquanta (nosaltres, a sa Pobla, encara no ho sabíem), les circumstàncies dins del cine començaven a canviar. Hi havia gent que punyia, que volia dir coses, rompre, malgrat fos mínimament, la dura cuirassa cultural del règim. L'any 1951 fou important per a anar consolidant aquesta evolució. És el moment en què en Bardem i en Berlanga acabaren els seus estudis al Institut d'Investigacions i Experiències Cinematogràfiques. I és també el mateix any en què la falangista Nieves Conde organitzà el primer grau sarau del cine espanyol amb la pel·lícula, que vol ser -i en

certa mesura ho és- una denúncia de la situació d'aquell moment: *Surcos*.

Pels anys seixanta, a través de *Nuestro Cine* i *Triunfo* ens assabentàvem de la història de les Primeras (i úniques!) *Conversaciones Nacionales de Cine* que es varen celebrar l'any 1955 a la Universitat de Salamanca. Ara ja és molt conegut l'anàlisi del cine espanyol dominat pel feixisme que va fer en Bardem. Digué: "*El cine español es políticamente ineficaz, socialmente falso, intelectualmente infimo, estéticamente nulo e industrialmente raquítico*". Sorgeixen algunes revistes -de curta durada- que volen fer-se ressò d'aquest esperit renovador. Es tracta de les efímeres publicacions *Objetivo* i *Film Ideal* (aquesta darrera durà una mica més).

Per a lluitar contra la falsedat absoluta, l'irracionalisme feixista en tots els camps (cultural, històric, etc), els intel·lectuals i directors de cine reunits a Salamanca es declaren partidaris d'un tipus d'obres, el neorealisme italià, aleshores molt de moda entre tots els sectors progressistes del món. Nieves Conde, que coneixia a fons les produccions dels directors italians, havia filmat una obra de denúncia (parlava del problema de l'habitatge sota el franquisme). Es tracta de la pel·lícula *El Inquilino* (crec que protagonitzada per Fernando Fernán Gómez). Hi hagué més rebombori que amb les jornades de Salamanca. Tanmateix l'obligaren a canviar el final (un final desesperat, amb una família sense casa, abandonada, amb els infants enmig del carrer). Ara, sota la censura, contemplàvem un final meravellós amb una gent feliç que mostrava a l'espectador la gran quantitat de pisos que el règim bastia per als obrers.

El neorealisme pseudoreligiós: una nova arma d'alienació del nacionalcatolicisme i del feixisme

Contemplat amb certa perspectiva històrica reconec que, a finals dels seixanta, joves com érem, ens costava entrar dins la pell de les primeres provatures de Bardem o Berlanga. La gent anava al cine perquè hi havia molt pocs entreteniments tan barats (si exceptuam les misses i les processons religioses!). Les pel·lícules de Bardem i de Berlanga Calle Mayor, Bienvenido, Mr. Marshall, no eren del tot compreses pels espectadors. *Surcos*, *Los golfos*, *Felices Pascuas*, *El cochecito*, *El pisi-to* (aquesta darrera de l'italià Ferreri, però feta a Espanya), són el màxim exponent d'aquest neorealisme a l'espanyola que a causa de la censura no pogué arribar més enllà.

Els diners del règim, tot l'aparat propagandístic del feixisme i de l'Església

El Teatre Coliseum (Can Pelut) de sa Pobla a començaments dels anys seixanta.

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)
Per demanar números endarrerits, telefona al 971 26 50 05

catòlica (aliats a la perfecció) afavoreixen molt més -com era d'esperar!- un altre tipus de neorealisme: el pseudoreligiós. Les tècniques cinematogràfiques defensades l'any 1955 a Salamanca per tal de modernitzar i revolucionar en el que fos possible aquesta puixant indústria espanyola foren utilitzades pel règim per a bastir un poderós instrument d'alienació cultural. És quan des de totes les trones de les esglésies, des dels centenars de diaris i revistes controlats pels falangistes i el Vaticà, es fa propaganda de monstrositats com La mies es mucha, La señora de Fátima, La guerra de Dios, El Judas, o el summum de la ximpleria pseudoreligiosa, el màxim de la "cultura" espiritual a què arribava el franquisme. Parlem de Marcelino, pan y vino.

Els anys de Marisol, Joselito, Sara Montiel, Luis Mariano, etc.

Els ideòlegs de la perversió cultural (no els puc anomenar d'una altra manera!) explotaren a fons el filó del fals folklorisme. No em parlem dels films amb infants (Marisol, Joselito, etc.). Els cines de l'època feien el negoci del segle amb El último cuplé i La violetera (Sara Montiel) o Violetas imperiales (Luis Mariano). A començaments dels anys seixanta hi hagué les grans vagues d'Astúries i dels miners de Lleó (el moviment s'estengué igualment per algunes empreses de Madrid, Andalusia, Barcelona i València). La Brigada Social, els botxins falangistes, detenien i torturaven miners. Fins i tot hi hagué dones embarassades que reberen potades a la panxa per part dels organismes de seguretat de l'Estat! En un altre capítol ja parlarem d'aquests escriptors i intel·lectuals honestos que es jugaren la feina, la llibertat -alguns foren represaliats, torturats, exiliats- per defensar els treballadors i els drets de l'home.

La indústria del cine franquista sub-

vencionava desenes d'obres de qualitat ínfima, material infecte del tipus Viaje de novios, Ana dice sí, Muchachas de azul, Las chicas de la Cruz Roja, El día de los enamorados, Recluta con niño, Historias de la radio...

Els feixistes (de Franco a Hitler, passant per Videla i Pinochet) sempre han predicat que no hi ha dretes ni esquerres en el món

Ens podríem demanar... ¿què pretenia el feixisme amb el seu control damunt la indústria cinematogràfica, damunt tots els mitjans de comunicació? La contestació és senzilla: amagar la realitat, barrar el pas a tota possible reflexió damunt la problemàtica del poble treballador o de les nacions oprimides per l'Estat imperialista. Per als feixistes (bastava veure aquelles pel·lícules, sentir parlar els batles, caps de Falange o capellans) era una fal·làcia marxista l'existència de classes socials dins de la societat. Els ideòlegs del règim franquista i de la reacció -copiant Hitler i Mussolini, tot l'arsenal de tòpics que sempre han difós les classes dominants de totes les èpoques- deien que no hi havia dretes ni esquerres, pobres ni rics, explotats ni explotadors. La nació (Espanya!) era l'únic que havia d'importar a un autèntic patriota.

Cofois, els jerarques de la camisa blava i de missa i comunió diàries explicaven -utilitzant el cinema, quan els convenia- que la guerra del 36 s'hagué de fer perquè els republicans, els marxistes, els socialistes, anarquistes i comunistes no eren patriotes. Tocats per la folia de l'internacionalisme, se'ls havia d'exterminar com la mala herba per a bastir una pàtria nova, autèntica, sense bolxevics, els perniciosos agents de la dissolució nacional que enfronten el poble entre si, impossibilitant de bastir una nació, una raça, un Imperi; que ho fan tot enfrontant explotats contra explotadors, demanant la fi de les injustícies socials, la llibertat pels pobles i les persones.

Un milió de morts, dos-cents mil afusellats, tres anys de guerra, mig segle de dictadura feixista per a consolidar aquesta idea de la reacció: que no hi ha dreta ni esquerra, que un poble és un tot sense interessos antagònics. El cine, la cultura, tots els intel·lectuals reaccionaris, treballaren per a aquestes idees durant dècades. I n'hi ha que encara hi treballen, ho veiem cada dia llegint segons quins escrits!. Ω

Els feixistes (de Franco a Hitler, passant per Videla i Pinochet) sempre han predicat que no existeixen les classes socials i que és un invent de la "conspiració judeomaxista" l'existència de partits de dretes i d'esquerres a un país.

Refranys (V)

400. Qui compra dimonis no pot vendre sants.
401. Qui del dimoni fuig, debades corre.
402. Qui del llop fa esment, a prop se'l sent.
403. Qui diu el que vol sent el que li dol.
404. Qui sap fer un cove sap fer un paner.
405. Qui en té una en vol una altra.
406. Qui és brut de condició no es deleix pel sabó.
407. Qui escolta a favor del vent, les seves faltes sent.
408. Qui escolta pels forats, oïx sempre els seus pecats.
409. Qui està fet de mel, se'l mengen les mosques.
410. Qui fuig de l'ocasió, fuig de la temptació.
411. Qui guarda costum vell, mor amb ell.
412. Qui l'olora, a sota el té.
413. Qui la fa, la paga.
414. Qui mal canta, bé li sona.
415. Qui mal no fa, mal no pensa.
416. Qui mal anda, mal acaba.
417. Qui molt analitza, es martiritza.
418. Qui neix sense cap, no li fa falta barret.
419. Qui no corre, vola.
420. Qui no en fa, no n'explica.
421. Qui no es domina les passions, ell mateix s'està fent les presons.
422. Qui no et conegui que et compri.
423. Qui no fuma ni beu vi, el dimoni el porta per un altre camí.
424. Qui no ho vulgui creure que ho vagi a veure.
425. Qui no mata l'aranya, no treu la teranyina.
426. Qui no mira per on va, aviat toparà.
427. Qui no se'n fia, no és de fiar.
428. Qui no té fe, no té res.
429. Qui no té una creu, li estan fent.
430. Qui no vol quan pot, no pot quan vol.
431. Qui pega primer, pega dues vegades.
432. Qui primer guanya, després s'escanya.
433. Qui protesta, que tingui cura de sa cresta.
434. Qui puja i no baixa, alguna cosa li passa.
435. Qui s'aixeca de matí, pixa allà on vol.
436. Qui s'ajunta amb llops, aprèn a udolar.
437. Qui sembla odis, recull venjances.
438. Qui se'n riu del mal del seu veí, el seu fa camí.
439. Qui seu en pedra s'alegra dues vegades.
440. Qui sia confrare que prengui candela.
441. Qui sigui frare que prengui candela.
442. Qui té cua de palla s'encén.
443. Qui té el rellotge avançat sempre farà tard.
444. Qui té un bon nas, té un bon detràs.
445. Qui tot ho vulgui fiscalitzar, per sa casa ha de començar.
446. Qui tria massa, tria malament.
447. Qui vindrà darrer, carregarà amb els neulers.
448. Qui vingui a criticar, que es trenqui les cames abans d'entrar.
449. Qui vol acontentar a un comú, no ho fa a ningú.
450. Qui vol descompartir, sol rebre sense renyir.
451. Qui vol quelcom, quelcom li costa.
452. Repeteix cent vegades una mentida i esdevindrà una veritat.
453. Roures i pins, tots són cosins.
454. Sabates de xarol, ni per l'aigua ni pel sol.
455. Sant a la plaça, dimoni a casa.
456. Secrets en reunió, és de mala educació.
457. Seguint el fum trobaràs el foc.
458. Sempre hi guanyarà qui sap estimar, suportar i perdonar.
459. Sense llum ningú no hi veu.
460. Sense vestit tant és el pobre com el ric.
461. Ser bo, de vegades no és bo.
462. S'ha de veure-ho per a creure-ho.
463. Si al trenta no et cases i als quaranta no ets ric, jarri, ruc!
464. Si bé estàs no cerquis canvis.
465. Si dones primer, rebràs després.
466. Si el batlle no és exemplar, qui el respectarà?
467. Si et vols jubilar, papers sense parar.
468. Si ets maça, feriràs; si ets enclusa, sofriràs.
469. Si fas mal, pecat mortal; però si fas el bé, pecat també.
470. Si l'obligació es fa precisa, abans esmorzar que anar a missa.
471. Si no aportes cap solució, és que formes part del problema.
472. Si no haguessin orelles xafarderes, les males llengües no existirien.
473. Si no saps on anar, qualsevol camí t'hi portarà.
474. Si no vols que es presenti el dimoni, no l'anomenis.
475. Si qui dona, dorm; qui agafa, ronca.
476. Si res li escou, poseu-li blau.
477. Si se't tanquen portes principals, salta pels corals.
478. Si tens clar on vols anar, t'estalviaràs moltes passes, però et perdràs molts paisatges.
479. Si t'hi amorres, ja has begut oli.
480. Si una persona és morta, ja res no l'importa.
481. Si veus un home plorar, no te'n fïis; són com el cocodrils, que ploren per enganyar.
482. Si vols veure el teu cos, mata un porc.
483. Siguís qui siguís, tu diràs qui ets.
484. Sobre gustos no hi valen disputes.
485. Sofreix més el que veu que el que ensenya.
486. Somiava el cec que hi veia, i eren les ganes que en tenia.
487. Sovint resulta d'un engany, contra l'enganyador el major dany.
488. Tan prima té la pell, el jove com el vell.
489. Tantes lletres té un sí com un no.
490. Tants caps, tants barrets.
491. Tot el que sigui agafar és bo, menys cops de bastó.
492. Tot és vida fins la mort.
493. Tota pedra fa paret.
494. Tothom té la seva creu.
495. Tots els camins plans tenen algun barranc.
496. Tots portem una creu penjada: uns, suau; i altres, pesada.
497. Traient la pedra, treus l'ensopegada.
498. Ull i pestanya, que la vista enganya.
499. Ulls que et varen veure anar, no et veuran tornar. Ω

**el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!**

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

E P I !

**PARES, EDUCAU-ME EN
CATALÀ, A MALLORCA
HI HA EL MEU FUTUR**

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palma-nova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any (any 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 o 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meua per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualsevol vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meua. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cui-

dar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Vull deixar d'ésser esclau dels castells. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somniem en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escrivim: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, l'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxera. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Oculis i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Porto-colom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/2 Volta 31-07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escrivu-me a: Oscar, C/Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escrivu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivu'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/Ansel Calvé, 13,

1er 3er-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al.lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meua adreça és: Miquel Àngel Rodríguez, Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escrivu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minúvolid. Voldria mantenir correspondència amb noia minúvolid que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escrivu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capitxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Son un grup de 25 amics de Vila-Real, Castelló. Volem passar, aquest estiu, una setmana a finals d'agost o principi de setembre, a Mallorca. Busquem un lloc que no siga gaire car, casa rural o semblant. Som gent seriosa, i preguem que ens telefoneu si teniu un lloc de les característiques que demanem. Elvira Buforn 964 527 451.

Si sabeu a quina botiga puc trobar els autèntics texans catalans *Caliquenyo*, truqueu-me al 971 209 745.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibre, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els

traïdors, contra l'exploració obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreteres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escrivu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escrivu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escrivu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @ vlc.serviccom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenyansa a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies rebre el Puxa Asturias en to casa, y de balde, sólo tienes qu'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Liangreu, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar

enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquenous el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: http://www.estelnet.com/lluïta.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Ofereim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitem gent!! Si l'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si l'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellà!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escrivu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó-Menorca.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbal de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: *Llengües Vives*. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berrapera* (en foraster) gratuïtament escrivu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtongo Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136

Tomàs Forteza, 24 • 462686

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació ciutadana Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44. Hent Frinaoudour, Pencilhoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC i SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en casettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

Venc SEAT 600E, matrícula PM-165487, en bon estat, ITV pasada fins octubre 99. Dues centes mil pesetes. Telf. 971 545 476.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Lloc cafeteria gran a s'Arenal. Venc aparcament per a dos cotxes, zona escoles de s'Arenal de Ciutat. 971162046.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamat sovint a les administracions estatals que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara es la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua. I la societat catalana som tots responsables.

Un dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució

demanis productes etiquetats en la nostra llengua **protestis** a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català discriminant així la llengua

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

demanis els prospectes o instruccions en la teua llengua. El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulguis portar a terme.

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar, mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidores

QUÍ DISCRIMINA?

Pel·lícules doblades al castellà 94% (dades 1997)	Pel·lícules doblades al català 6%
Pel·lícules subtitulades al castellà 99% (dades 1997)	Pel·lícules subtitulades al català 1%

AQUESTA SETMANA EN CARTELLERA

cinema en català 2%	cinema en castellà 98%
------------------------	---------------------------

EXIGEIX EL CINEMA EN CATALÀ Defensa els teus drets.

(Estatut d'Autonomia, article 3.3 La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya).

Actua
Truca a l'OCUC (Organització de Consumidors de Catalunya) (Tel 93 417 30 09). Truca al Síndic de greuges (Tel. 93 301 80 75), queixa't al cinema,....

Plataforma per la Llengua. Tel 93 284 81 03.

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 800 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

L'ESTEL
INFORMA'T INFOR-
MA'T INFORMAT
TEL.: 971 26 50 05

Es Mollet
Diumenges Tancat
C/ SIRENA, 1
Tel. 24 71 09

PEIX I MARICS A LA PLANCHA
ES PORTIXOL • ES MOLINAR-PALMA

RIOSSA
Inmobiliària • Immobiliària • Immobilien • Real Estate

971 250 156
Fax 971 273 353

Adrià Ferrán, 16
07007 Palma de Mallorca
Illes Balears (Espanya)

**Restaurant
Cas Carbone**

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANTE
Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00

07008 - Palma de Mallorca

Toldos

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

Comprau en aquells comerços on us
atenguin en català i presentin
retolació normalitzada

AGENT DE:
**Josep Pàmies de
Cargos, S.L.** **Mosca Murillo, S.L.**
TransMallorca s.a.

**Transports a
Península i Balears**

Carrer dels Conraders, 46 • Nau A 1 - Cantonada Muntanya
Telèfons 971 605 097 - 971 604 239 - Fax 971 604 845
07141 POLÍGON INDUSTRIAL MARRATXÍ - MALLORCA

M e m ò r i a

Leó Trotski, intel·lectual compromès amb el seu temps, historiador, escriptor i periodista, polític de polifacètica personalitat, jeneu de visió universal como Carles Marx, Einstein, Freud, etc. és un pensador de presència permanent que també ha deixat la seva petjada a les Jeles.

Els aspectes didàctics dins l'obra i la vida dels pensadors Jueus de la Revolució d'Octubre

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

La revolució d'octubre va suposar un canvi radical del punt de vista educatiu de l'època, ja que el que pretenien els ideòlegs del comunisme era popularitzar l'ensenyament.

Un dels principals problemes de la classe obrera era l'analfabetisme i l'absentisme escolar.

Carles Marx, de llinatge Mordecai i d'origen jueu, ja es preocupa d'aquest assumpte dins la seva obra social i filosòfica. Pensa que s'ha d'apropar l'educació als nens proletaris i a les dones, allunyats de les avantatges de la formació per ser ma d'obra barata i esclavitzada en mans de la

classe alta. També pensa que es necessari apropar la feina manual als fills de la burgesia ja que el treball manual és una font molt rica d'aprenentatge social, un aspecte molt important dins el complet desenvolupament de la persona.

A les persones d'un nivell econòmic alt sempre han intentat boicotejar aquest apropament de l'escola a les capes més humils de la societat. Són situacions que encara trobam als països en vies de desenvolupament. És un problema que intenten solucionar els religiosos partidaris de la "Teologia de l'Alliberament",

malgrat els obstacles que els hi posen des del Vaticà.

El polític, ideòleg i pensador Lleó Davidovich Bronstein, més conegut per Trotski (1877-1940) fou un dels grans protagonistes de la història de l'Ex-Unió Soviètica. Quan la revolució d'Octubre del 1917 havia triomfat, fou nomenat cap de l'exercit roig i es va distingir per la seva energia i esperit d'organització. Enfrontat amb Stalin, futur dictador de totes les Rússies, fou expulsat del partit i desterrat el 1929; s'establí a Turquia i finalment a Mèxic on fou assassinat. Com a pedagog Trotski aporta una nova visió de la que ha de ser la didàctica de la historiografia i així trenca amb els sistemes tradicionals mitjançant una tècnica que

evita els judicis de valor sobre els esdeveniments històrics per tal de narrar-los des d'un punt de vista objectiu. Aquest sistema ens permet ficar-nos dins els esdeveniments de forma activa i no com simples espectadors.

El pensament de que la gent ha de viure la història (1921), ens fa pensar en l'evolució dels audiovisuals.

L'ensenyament trotskià dirigit a les classes populars compren per altra banda una bibliografia bastant extensa; "Qüestions de la vida quotidiana", "Escrips sobre la condició femenina", "Literatura i revolució", "Sobre l'art i la cultura", etc. on són analitzats els aspectes socials amb una visió progressista i al mateix temps real. Però tota la tasca intel·lectual i pedagògica de Trotski desemboca d'una manera o altra en la forma de la seva tesi: "La revolució permanent".

Ell va dir: "El tret característic més indiscutible de les revolucions és la intervenció directa de les masses en tots els esdeveniments històrics."

Això significa que el ciutadà no es pot doblegar en cap moment de la seva existència al conformisme i a la resignació, ja que cada dia, a cada hora i a cada instant hi ha reivindicacions a fer i també a cada moment els drets més elementals del feble sofreixen agressions i humiliacions. Tota això ho sabia molt bé Trotski, nascut a una vila anomenada Yanovska, a una família jueva de petits propietaris agrícoles, quan els pogroms antisemites per part dels tsaristes cristians era una cosa relativament freqüent.

Potser a causa de tan dolorosos esdeveniments el jove Lleó es decidí a estudiar dret a la Universitat d'Odesa (1888-1896) on formà part del Cercle Populista de Shvigotski, un any després organitzava "La

Unió d'Obrers del Sud de Rússia" i fundava el periòdic "Nashe Dielo" (La Nostra Causa) on exposava clarament com alliberar la classe proletària, en bona part esclavitzada per la seva ignorància i analfabetisme. Pretenia donar accés a una alternativa revolucionària contra la tirania de les institucions imperials. Fou detingut per la policia a causa de les seves opinions, empresonat i desterrat a Sibèria. Recobrà la llibertat el 1902 havent fugit a la ciutat de Samara amb un passaport amb el nom de Trotski, un guardià de la seva presó. A partir d'aquell moment la seva tasca periodística i didàctica és intensa col·laborant a diaris com: "Iskra", "Isvestia", "Na Chalo", "Pravda", "Nashe Slovo", "Novi Mir"...

Després de la mort de Lenin el 1924 s'enfrontava dialècticament a Stalin i publicava dos importants obres on l'acusava de reacció burocràtica al progressiu reforçament de l'aparell i de l'estat. Aquestes eren: "Nou Curs" i "Les Lliçons d'Octubre".

Ens hem deixat molt d'altres homes d'origen jueu que van ser cabdals dins la història de la revolució proletària, doncs això és una petita mostra dels més importants. Ω

d e T r o t s k i

La Internacional a les Illes

MIQUEL LÓPEZ I CRESPI

L'OEC (com, segurament, el POUM, el PORE, el FLP, la mateixa Acció Comunista, alguns grups de cristians de base) ens consideràvem hereus del moviment obrer (les tres internacionals fins a l'època del domini despòtic i sagnant dels buròcrates i la GPU de Stalin damunt de la Tercera). "Esquerra Comunista" era una expressió que havia sorgit entre el consellisme de base i el trotsquisme a partir de la crisi que es produí a la Unió Soviètica entre els autèntics bolxevics i la púrria oportunista que es feia dir "comunista" (ex-funcionaris del tsar, militars, menxevics, burgesos, etc) per a continuar explotant molt millor el poble. "Esquerra Comunista" s'anomenava en la primera meitat dels anys trenta el partit d'Andreu Nin que després es fusionaria amb el BOC (Bloc Obrer i Camperol) per a donar lloc al POUM (Partit Obrer d'Unificació Marxista).

En definitiva, en els anys trenta, quan

els sicaris de la GPU enterraren la teoria de Front Únic contra la burgesia internacional i -mitjançant Dimitrov- instauraren la col·laboració de classes (els Fronts Populars) com a política de la III Internacional, tots els dissidents de la línia que marcava Moscou i els nous tsars russos s'identificaven a nivell soviètic i internacional per aquestes sigles: Esquerra Comunista.

Un partit molt proper a certs plantejaments revolucionaris de l'OEC era la Lliga Comunista Revolucionària (LCR), que a Mallorca comptava amb uns homes i dones de provada honestat combativa. A les memòries inèdites que m'ha fet arribar un dels més destacats dirigents sindicals de la LCR, Llorenç Buades, podem llegir, parlant dels quadres fundadors de la Lliga a les Illes: "Havíem canviat de seu i passat al carrer Navarra, davant el teatre Principal on, col·laborant en la campanya de les eleccions sindicals, em vaig implicar més amb els militants obrers de la Lliga. Teníem gent al Sindicat de la Fusta, a Alimentació (farines de Mallorca), al Metall (casa Buades), a Sanitat (Son Dureta) i a la Secretaria de la Dona... La Lliga tenia també una organització de joves, les JCR, on hi anaven en Tomeu Mulet, Eva Cerdeiríia, Manolo Martín, Manolo el Sevillano i després, Antonia Carrillo (que

venia de l'OEC). La Lliga tenia seu al carrer l'Unió [de Ciutat]. La LCR (IV Internacional) es basava en la tradició revolucionària de Marx, Engels, Lenin i Trotski, i en les experiències del moviment obrer internacional, encarnades fonamentalment en els tres primers congressos de la Tercera Internacional (Comunista). Tant els militants de la Lliga com els de l'OEC seguïem una estratègia de revolució permanent. Admetiem el paper fonamental de les reivindicacions democràtiques avançades (per exemple, la conquesta de les llibertats, el dret a l'autodeterminació de les nacions oprimides, una reforma agrà-

ria radical, etc, etc) però, en lloc de sacralitzar aquesta etapa primera de la revolució socialista, afirmàvem que aquestes tasques només podien ser resoltes mitjançant la presa del poder per la classe obrera aliada amb altres capes oprimides de la població. Era allò que els comunistes de l'OEC anomenàvem "El Bloc Històric Anticapitalista i Revolucionari", format per tots els sectors socials explotats pel capitalisme. Per a nosaltres, igual que per als companys de la Lliga, no hi havia discontinuïtat entre la solució de les tasques democràtiques i la solució de les tasques socialistes. Ω

La tragèdia de Ramon Mercader

PER MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

El 1956, essent jo un al·lot de tze anys una mica rebel i que em ia moltes preguntes, caiguiren en s meves mans uns diaris de l'any 1940. Una imatge que m'impressionà arca fou la d'un home barbut, amb ra de "chivo" expiatori, destrossat martellades pel seu assassí. Vaig llegir que es tractava d'un jueu rus, teòc del comunisme, mort per ordre de Stalin. Atret per aquell drama, que ai podria llevar-me de la memòria, n vaig teixir una novel·la el 1986. Els importants homes de la ploma, gran escriptor i humanista Miquel Dolç i l'historiador i professor Ignade Llorenç en parlaren a la premsa i a les seves paraules vull remetre lector. Diu Miquel Dolç "són, en eritat, tants i de tal mida els elements torn del personatge, que la seva sola

ordenació, muntada de manera sàvia, és ja novel·la. Però mancava aleshores del necessari suport que ha de donar el conjunt, més o menys real o imaginatiu, sentit i valor unitari. Miquel Ferrà fa girar tota la trama, veritable força motriu del relat, al voltant de Caritat del Río Hernández, mare de Ramon Mercader, una figura tan complexa i obscura com la del seu fill. Miquel Ferrà ha aconseguit recollir totes aquestes dades amb prou intel·ligència per a donar-les solució fins a les darreres conseqüències. Si la mare cau en dissort o en simple sospita al davant de les brutals purgues stalinistes, haurà de ser Ramon Mercader la seva garantia i salvador a canvi de convertir-se en executor de l'assassinat..."

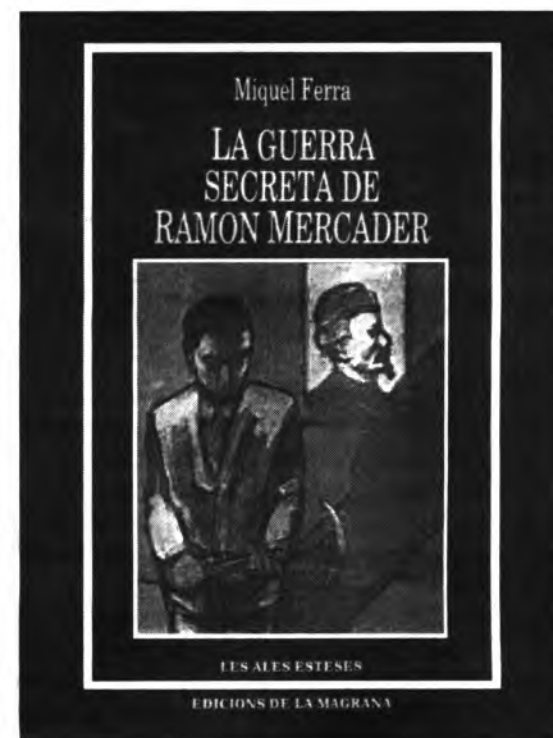
Per la seva banda Ignaci de Llorenç escrivia sobre "La Guerra Secre-

ta de Ramon Mercader" que "els records del protagonista ens deixen anar recomposant els esdeveniments anteriors que conformaren la seva biografia i el dugueren cap el refugi de Trotski a Coyoacan. La narració es mescla amb la retrospectiva i la introspecció, i d'aquesta forma polivalent se'ns ofereix una interessant visió d'una figura que ja serà per a sempre tristament polèmica."

És clar que la figura de Mercader, el comunista barceloní, havia estat tractada en castellà per Vázquez Montalbán, Jorge Semprún i Julián Gorkin. També Joseph Losey havia duut aquest drama al cinema. Però mai no se n'havia fet literatura en català i des de casa nostra, tot i que el tema ho mereixia. L'esforç valgué be la pena.

Explica Miquel Dolç: "Miquel Ferrà i Martorell, gràcies a la seva tècnica habitual de recerca de documents i a la seva inexhaustible fantasia, no s'ha proposat realment de desfer els dubtes i situar-los sota noves llums de certesa històrica. Diríem, el contrari, que l'escriptor, jugant amb dades, suposicions i teories embollicades més la troca per a donar-li, de mane-

ra paradoxal, tots els aspectes de la versemblança. L'operació pertany ja, com és lògic, als dominis o als postulats més exigents de l'art narratiu. El mateix títol de la novel·la ho manifesta clarament. És la guerra, en general, que l'enigmàtic personatge ha de sostenir al llarg de molts d'anys sorprenents en la reserva de la seva consciència. Un magnicidi gratuït, comès per un fanàtic stalinista, abnegat i heroic, engegat pel seu odi a la doctrina del socialisme mundial que predicava la seva víctima? Amb gran prudència Miquel Ferrà haurà lluitat per a no deixar-se enlluernar ni enganar pels fàcils fantasmes dels miralls deformadors. Potser el camp de la fan-

tasia li permetia de fer-ho però no la normativa de la seva història -ficció en la que segons veiem, les línies bàsiques d'una crònica o d'un protagonista no poden ésser falsificades o lliurement manipulades. Ω

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXVI)

Regnat d'Alfons el Magnànim:
expansionisme, crisi i absentisme (1416-1458)

PER RICARD COLOM - TLF. 964 207607

"Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsicament) de la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta a mantenir aquest estat d'alienació i a convertir-lo en el seu (nou) estat "natural", per ço la colonització significa sempre la falsificació de la història, o àdhuc la seva anatematització. Heinz Dietrich. *Emancipació i identitat de l'Amèrica Llatina.* (1492-1992)

1416-1418: La noblesa castellana, al voltant de la reina Caterina de Lancaster i dirigida per Juan Fernández de Velasco i Diego López de Stúñiga. S'ha apoderat de la regència de Castella.

1416-1423: Escrits del cavaller valencià Jordi de Sant Jordi, divuit composicions petrarquistes, poemes de força i sinceritat. Jordi de Sant Jordi, alcaid de la població morisca de la vall d'Uixó (Plana Baixa), participa en la guerra de Nàpols.

1416-1458 Regnat d'Alfonso V el Magnànim, primogènit i successor de Fernando I. Passarà la major part del seu regnat a Itàlia, sa muller, Maria de Castella governarà Aragó i tot Catalunya.

Tardor 1416: Corts a Barcelona: els caps de la noblesa catalana es neguen a negociar amb el nou rei, "e per la conservació de les dites llibertats, privilegis, costums e prerrogatives, parlant amb la dita reverència, vos diem que no en la dita ajuda", diuen en referir-se als subsidis per a lluitar contra Gènova. Els consellers de la Generalitat es malfien dels consellers castellans del Magnànim.

14-10.1416: El rei clou Corts sense atendre les propostes de "reforma", o sia, l'ofensiva pactista. Les Corts formen comissió encarregada d'atènyer del rei convocatòria de noves Corts.

Darreries 1416: El rei marxa a València a atorgar a la Generalitat valenciana, sempre més dòcil, una organització permanent.

17.4.1417: Mor Bonifaci Ferrer. Es soterrat al cementiri de la Vall del Crist. (Altura, Alt Palància).

1417: Subsidis de 550.000 sous de València al rei.

Moren els cabdills de la noblesa castellana i el Magnànim ajuda sos germans (els infants d'Aragó) Joan i Enric a controlar el govern de Castella.

Enric de Villena, diu haver redactat a València, "Los dotze treballs d'Hèrcules" "escrito en romance catalán" i haver-ne ofert "el original catalán" al cavaller mossèn Pero Pardo, conseller reial.

26.7.1417: El Concili de Constança, després de moltes temptatives per fer-lo abdicar, deposa al Papa Luna com a contumaç, cismàtic i heretge. Ell els contesta de la mateixa traça.

1417-1418: Joan Mates pinta el retaule de sant Sebastià, gòtic.

"Disputa de l'ase contra fra Anselm, d'Anselm Turmeda. És la seva obra cabdal, de caràcter anticlerical i incrèdul. És una adaptació d'una obra oriental ("Enciclopèdia" de la secta pre-drusa dita **Germans de la Puresa**) amb elements autobiogràfics. Però coneixem aquesta obra per una traducció francesa de 1544 (no s'ha localitzat cap original català), on hom diu d'en Turmeda que "est de nation cathalaïne e nay de la cité de Mallorca".

Corts a València. Els senyors (d'ètnia aragonesa) de Xiva, Castelmontana, Argelita, Altura, etc... hi demanen la pervivència del Fur d'Aragó.

1417-1431: Papat (a Roma) de Martí V, nat a Roma.

1418: Intent d'enverinar el Papa Luna.

El Magnànim bandeja definitivament el Fur d'Aragó al Regne de València. Subsidis de 220.000 sous de València al rei, i préstec de 66.000 sous. Modificació del Consell General de València.

València guanya 70.000 sous en impostos mercantils (43.000 el 1412) i té entre 40.000-45.000 habitants (20.000 el 1348).

Queda acabat El Miquelet de València, torre a la vora de la Catedral.

El jove escultor Pere Joan, decora bellament la primitiva façana del carrer del Bisbe del Palau de la Generalitat, a Barcelona.

Conclòs el Concili de Constança.

1418-1423: Cada dilluns sant, l'antipapa Luna pronuncia l'anatema contra els cardenals traïdors i contra el rei d'Aragó, al seu palau

de Peníscola (Baix Maestrat, fins a la seva mort).

d.101418: Queden enllestides 3 breus cròniques d'un mateix autor anònim, sobre Joan I, Martí l'Humà

i Fernando d'Antequera.

Abans 1419: Mor l'escriptor i dominic Antoni Canals.

17.3.1419: Majoria d'edat del nou rei castellà. Ω

ANSEL TURMEDA: La disputa de l'ase.

Anselm Turmeda és un dels personatges més curiosos i interessants de la nostra literatura medieval. Naix a Mallorca cap a l'any 1350. Estudia a Lleida, i cap als vint anys ingressa a l'ordre de Sant Francesc. Després marxa a Bolonya (Itàlia) on estudia Filosofia i Teologia durant deu anys. Apostata i es converteix a l'islamisme. Passa a Tunis, on pren el nom d'Abdal·là i allí porta una vida regalada, ocupant càrrecs d'importància. A la seva mort (entre 1425 i 1430) és considerat com a santó pels musulmans. Turmeda no arribà mai a desvincular-se de les vicissituds de la política europea, i especialment del seu país d'origen. Escriví en català les seves obres (sàtires i confessions), la principal de les quals és la *Disputa de l'ase contra frare Anselm Turmeda*. Esperit independent nacionalista i escèptic, és un precursor de l'humanisme i del renaixement, i un dels anuncis més interessants de l'esperit modern i cesarista de la literatura europea.

L'ase respon a frare Anselm.-... D'escrivans i notaris no ens en cal pas; altrament nosaltres tindriem tan bé com vosaltres. Car tals gents no serveixen sinó per escriure els processos, plets i qüestions que diàriament són entre vosaltres pels robatoris i rapinyes que us feu els uns als altres, negant la veritat i sostenint la mentida; i nosaltres no fem res de tot això. Nosaltres també tenim molt bons arquitectes, així com les orenetes, vespes i molts d'altres, per

edificar llurs nius, cases i habitacions. De doctors, filòsofs, rimadors i bons parladors en tenim molts; mes per tal com vosaltres no enteneu llurs llenguatges, us en burleu, així com fa el cristià del moro, i el moro del cristià, i de son parlar; i això ve per tal com l'un no entén l'altre. De semblant manera sou vosaltres, car, per tal com vosaltres no enteneu el parlar o llenguatge dels animals, us penseu que no hi ha cap ciència en ells. (Disputa, 73-76)

Elogi dels diners

ANSELM TURMEDA

Diners de tort fan veritat,
E de jutge fan advocat;
Savi fan tornar l'hom orat,
Puix que d'ells haja.

Diners fan be, diners fan mal,
Diners fan l'home infernal
E fan-lo sant celestial
Segons que els usa.

Diners fan bregues e remors,
E vituperis e honors,
e fan cantar preicadors:
Beati quorum.

Diners alegren los infants
E fan cantar los capellans
E los frares carmelitans
A les grans festes.

Diners, magres fan tornar gords.
E tornen lledesmes los bords
Si diràs "jas" a hòmens sords,
Tantost se giren.

Diners tornen los malalts sans;
Moros, jueus e crestians,
Lleixant a Déu e tots los sants,
Diners adoren.

Diners fan vui al món lo joc,
E tan honor a molt badoc;
A qui diu "no" fan dir-li (hoc),
Vejats miracle!

Diners, doncs, vulles aplegar,
Si els pots haver no els lleixis anar;
Si molts n'hauràs poràs tornar
Papa de Roma.

Si vols haver bé e no dan
Per advocat té sent "jo ha'n".
Totes les coses per ell se fan,
En esta vida. Ω

Jordi de Sant Jordi

Cançó d'opòsits

Tots jorns aprenc e desaprenc ensems,
e visc e muir, e fau d'enuig plaser,
així mateix fau de l'àvol bon temps,
e veig sens ulls, e sai menys de saber.
E no estrenc res e tot lo món abraç,
vol sobre el cel e no em movi de terra,
açò que em fuig incessantment acaç,
e em fuig açò que em segueix e m'aferra.

Lo mal no em plats e sovint lo'm percaç,
am sens amor, e no crec ço que sé,
par que somiï tot quant vei pres ma faç,
oi he de mi e vull a altre gran bé,
e parlant call e's auig menys d'oir,
de l'oc cuit no, lo ver me par falsa,
e mengs sens fam, e grat-me sens pruir,
e sens mans palp, e fau de seny follia.

Com vull muntar davall sens que no em vir
e davallant puig corrent en aut lloc
e risent plor, e el vetllar m'és dormir
e quan sui frets pus cald me sent que foc.
E a dret seny eu fau ço que no vull
e perdent guany, e el temps cuitats me tarda,
e sens dolor mantes de vets me dull,
e el simple anyell tinc per falsa guinarda.

Colgant me lleu e vestint me despull
e trob lleuger tot feixuc e gran carg,

e quan me bany me pens que no em remull
e sucre dolç me sembla fel amarg.
Lo jorn m'és nuit e fau clar de l'escur
lo temps passats m'és present cascun hora,
e el fort m'és flac, e el blan tinc per molt dur,
e sens fallir me fall ço que em demora.

No em part d'un lloc e jamés no m'atur,
ço que no crec ivarçosament trob
del que no em fio me tinc molt per segur,
el baix m'és alt, e l'alt me sembla prop.
E vau cercant ço que no es pot trobar,
e ferma vei la causa somoguda,
e lo fons gorg aigua sus port me par
e ma virtut no em té pro ni m'ajuda.

Quan xant me par de què em prenc udolar,
e lo molt bell me sembla fer e lleig,
abans m'entorn que en lloc no vull anar,
e no he pau e no tinc qui em guerreig.
Açò que ve tot per tal com vei entès
de revers faits aicest món e natura,
e's eu qui em só en llurs faits tan empès
que m'és forçat de viure sens mesura.

Tornada

Prenga xascú ço que millor li és
de mon dit vers reversat d'escriptura,
e si el mirats al dreit e al revers
treure porets de l'àvol cas dretura. Ω

PP i PSOE, partits criminals i genocides

El PP i PSOE recolzen el genocida govern turc, un estat militarista que es dedica a l'extermini físic dels seus dissortats súbdits kurds.

El PP-PSOE són els qui fomenten un enorme i criminal negoci de venda d'armament espanyolíssim per a les massacres turques.

Quan el PNB ha proposat obrir el Parlament Basc als desheretats Kurds, ha deixat el PP-PSOE amb el cul ben a l'aire.

Els kurds son els jueus d'aquesta història. Turquia és el III^{er} Reich, i el PP-PSOE els qui fan possible el genocidi nazi. Ω

Jaume Tallaferra

Kurds, bascos i catalans

Força bé, això de deixar el Parlament basc als kurds, per quatre raons:

1^a) Se solidaritzen amb la nació major i més emblemàtica sense estat propi, esquarterada i que segueix patint un monstruós genocidi a mans d'Estat estrangers.

2^a) Genera un conflicte diplomàtic entre Madrid i Turquia (gran

clienta en la compra d'armament i bestial Estat genocida emparat per l'OTAN.

3^a) Demostren que el Parlament basc és sobirà i que no depèn de Madrid.

4^a) Deixa clar que la Unió Europea és més forta que l'Estat espanyol: els kurds residents a Alemanya, Itàlia, etc... poden entrar legalment a Euskadi, els agradi o no als espanyols, gràcies a l'Acta de la Unió Europea coneguda com a Tractat de Maastricht que obre les fronteres a la lliure circulació de ciutadans residents a la Unió. Jurídicament sembla que Madrid no pot fer-hi res.

CiU diu que dona suport als kurds, però boicotegen la proposta de fer l'Assemblea kurda al Parlament català. Fa dos mesos PSC-CiU es carregaren la proposta d'ERC. Ω

M.A.R.F.

Els dies 6 i 7 de febrer, una delegació de 40 margalidans va viatjar a Tàrbena a la comarca de Dénia, per continuar amb els actes d'agermanament entre les dues poblacions.

El motiu d'agermanament és deu a que la població de Tàrbena és d'origen mallorquí, sobretot de santa Margalida, com ho són també altres pobles de la Mari-

El batle de santa Margalida Antoni del Olmo i el batle de Tàrbena Josep Mascaró i Monjo en el moment de l'agermanament dins l'església de Tàrbena.

Agermanament de Santa Margalida (Mallorca) amb Tàrbena (Alacant)

na Alta i Baixa, són descendents de repobladors mallorquins que s'hi establiren després de l'expulsió dels moros l'any 1609. Aquesta mallorquins que arribaren a ser 3000, ompliren les muntanyes de Tàrbena de vinyes, però a principis d'aquest segle la fil·loxera matà la vinya i la

gent s'escampà pels pobles voltants. Avui, Xaló, Pedreguer, Gata, Bolulla, Llíber... estan plens de gent amb llinatges mallorquins.

Per això, la delegació margalidana va visitar el dia 6 de febrer les poblacions de Llíber i Xaló amb les que santa Margalida s'hi va agermanar l'any passat i on l'Estel de Mallorca té mitja dotzena de subscriptors a cada poble.

El diumenge fou dedicat a l'agermanament amb la població de Tàrbena amb un atapeït programa del que cal destacar l'ac-

Els dos batles i l'ex batle de Cifre de santa Margalida moments després de descobrir la placa amb el nom de Santa Margalida. També hi podem veure propaganda del Restaurant Pinet, l'amo del qual és amic coral del director de l'ESTEL.

te dins de l'església i la inauguració de la placa del carrer de SANTA MARGALIDA. Ω

ÒMNIUM CULTURAL

Sra. Ministra,

No hi pot haver una història d'Espanya unitària, la història de Catalunya no és la història de Castella.

Sra. Ministra,

A la península Ibèrica no hi va haver una Reconquesta. N'hi va haver, com a mínim, dues: la de Guifré el Pelós i la de Don Pelayo.

Més maleses de l'obtús stalinisme contra Catalunya

Com a estudiós de la nostra història, veig amb pena i preocupació com el maldestre stalinisme que encara pupul·la per terres catalanes es dedica, d'ençà fa uns anys, a una nova campanya de difamació contra un partit honest i genuïnament català. Si quan la Guerra Civil la víctima, el cap de turc, fou el POUM, ara sembla que han triat Estat Català. En tots dos casos emmascaren llur profunda ineptitud i covardia acusant, tant el POUM els anys '30, com Estat Català els anys '90 de partits **feixistes**. Talment sembren la discòrdia dins el camp català antifeixista. I la confusió.

Qualsevol estudiós de la història catalana sap que Estat Català fou fundat l'any 1922 per en Francesc Macià, president de la Generalitat Republicana entre 1931-1933 i no gens sospitós de feixisme (si bé havia estat militar espanyol i havia intentat una invasió per alliberar la Catalunya esclavitzada per Primo de Rivera i el Borbó. Altrament, hi ha constància de militants d'Estat Català assassinats per pistolers de la FAI durant el 1934-38, per stalinistes al mateix front de batalla, i afusellats per franquistes (en nombre de cents), sobretot al Camp de la Bota. També hi ha constància, pel cap baix, de 75 militants d'Estat Català morts als camps d'extermini nazis, i d'altres morts al maquis durant la Segona Guerra Mundial pels nazifeixistes.

Així, doncs, en que es basen els anarcos i esquerrans espanyols i catalans que es dediquen a difamar aquests històric partit? Potser en el fet que E.C. avantposa la descolonització al partidisme. Doncs bé, això és el que solen fer tots els processos

de descolonització i antiimperialisme: unió nacional i patriòtica entre esquerres i dretes nacionals, indígenes. Cal ser ineptes i rucs -o simplement menats per provocadors i infiltrats- per no adonar-se d'unes coses històricament tan evidents i repetides.

Potser aquesta colla d'arreglats, sovint gent que només pensa a xalar als concerts fumant *canuts* i bevent *litrones*, tenen complexa d'inferioritat i de culpabilitat, davant patriotes que són gent lògica i van vestits normals, que no llançan ous de pintura, sense venir a tomb, contra la policia municipal (com fan aquests grillats d'indumentàries sovint extravagants i risibles). Cadascú pot lluir el *look* que vulgui, però mentalment ha de ser rigorós i responsable, i aquests difamadors no ho són pas. Sols són uns *enmerdeurs*. Jo els rept a donar la cara i a parlar del presumpte **feixisme** d'E.C. (del presumpte feixisme del POUM no pas, car ja se'n van retractar, si fa no fa, uns 40 anys més tard, cap als '70).

Però cal denunciar amb energia aquesta nissaga de frívols, de caps calents obtusos, de maneguetes manifesters creadors de discòrdies internes cal nacionalisme català. Per culpa de gentola com aquesta, patètics deixebles de la FAI, de Che Guevara i de Jarrai, el procés d'alliberament nacional català al carrer es troba embussat. Mentre segueixi aquest *gauchisme* infantil i ineficax (fora d'època) el jovent independentista català seguirà somiant truites en comptes de prendre les responsabilitats de gent amb maduresa mental. Ω

Ricard Colom

J.E.C.
Joves d'Estat Català

Apartat de Correus n° 100

08220 - Terrassa

El capitalisme ens vol asfixiar

Des de tots els racons del globus, els governs i les multinacionals a les que serveixen, ens fan arribar el mateix missatge: els treballadors han de renunciar als seus llocs de feina, a la seva protecció social, i, sobretot, als seus sindicats independents, a fi que es realitzin els plans de **lliure comerç** del capital mundial. En nom de la **modernització**, la **mundialització** i la **globalització**, toca a la classe treballadora perdre totes les conquestes aconseguides en dècades de lluita.

L'existència de drets internacionals del treball -en particular el dret a la negociació col·lectiva i el dret a la vaga- se consideren com a **barres al lliure comerç**. Ens diuen que davant el reptes del nou mil·lenni, els sindicats tradicionals no resulten idonis o perquè traven la capacitat de les empreses per a competir en la economia global.

Els empresaris i els governs intenten integrar-nos en els seus plans. Amb l'excusa de convertir-nos en **socis**, instrumenten tota la panòpia de dispositius per a minar la negociació col·lectiva i desmantellar els nostres drets i condicions de treball. També utilitzen el reclam d'**acords annexes** sense cap substància per tal d'aconseguir que abandonem la nostra lluita contra el Tractat del Lliure Comerç d'Amèrica del Nord (TLC) i l'Acord Multilateral sobre Inversions (AMI), que són elements crucials dels plans de **lliure comerç** del capital global.

És obvi que la Organització Mundial del Comerç (OMC) i el Fons Monetari Internacional (FMI) multipliquen les seves temptatives de trencar el poder dels sindicats tractant d'integrar als seus dirigents en **pactes socials** i **messes** conjuntes amb els mateixos governs i patrons que estan destruint els nostres llocs de feina, degradant les nostres condicions de treball, i atacant l'existència mateixa dels sindicats.

Aquests pactes es basen en la idea de que els treballadors, els empresaris i els governs s'han d'unir per a trobar **solucions comuns**, abandonant, per lo tant, allò que el president del la OMC Renato Ruggiero, anomena **relacions de confrontació i conflicte inherents a les relacions tradicionals entre els empresaris i el moviment obrer**.

Aquests pactes no poden sinó obrir camí a la integració-cooptació dels sindicats en l'entramat mateix de la globalització, quelcom que les multinacionals necessiten, de manera desesperada, per a tractar d'evitar alçaments socials masius que puguin amenaçar els seus plans antiobrers.

Pel que respecta a l'Europa de Maastricht-Amsterdam, alguns encara pretendran que la solució està en elegir un **Parlament Europeu** millor, el 13 de juny, i que tingui més poders. Però aquest parlament, que de parlament només en té el nom i la forma de la sala, no té poders, és només una mala cobertura de les institucions que decideixen: La Comissió, el Consell de Ministres i, a l'ombra, el Banc Central Europeu.

No hi ha dèficit democràtic: hi ha la negació total de la democràcia. La mobilització dels treballadors, dels agricultors, dels pobles, no pot cercar sinó acabar amb aquestes institucions antidemocràtiques que els imposen plans de destrucció econòmiques, socials i polítics, per compte de Wall Street, de les multinacionals.

A Brussel·les i a Luxemburg se reuneix, cada dos per tres, el Consell de Ministres europeu, i entre tots els ministres decideixen, i allò que decideixen s'imposa a tots els governs i a tots els parlaments d'Europa. No depenen de ningú, sols han de donar compte al Banc Central Europeu, ja que prenen decisions i les imposen a tots els governs i parlaments d'Europa, sense dependre de ningú més que del Banc Central Europeu, que és com aquell que diu la Borsa de Nova York.

La defensa de les reivindicacions, de les exigències més elementals dels treballadors i dels pobles d'Europa, que diríem, comença per reclamar la plena sobirania dels països d'Europa, i no davant All Atret i la Organització Mundial de Comerç. No hi ha cap democràcia sense trencar amb el Tractat de Maastricht.

Per els agricultors, per els miners, per els metal·lúrgics, per els estudiants, per el moviment obrer i les poblacions, amenaçats per tots els llocs, la democràcia es indispensable com el respirar. Sinó, ens asfixien.

Ha començat a organitzar-se arreu del món el combat de resistència per la democràcia i per la pau, en defensa de la independència dels sindicats i de les llibertats democràtiques. Ha arribat l'hora de fer una crida als treballadors de tot el món per tal de rebutjar l'estratègia dels **pactes socials**, per que no poden sinó obrir camí a la integració-cooptació dels sindicats en el propi sistema de la mundialització. Urgeix unir a tots aquells que se pronuncien a favor de la defensa de les organitzacions sindicals independents i dels drets democràtics, independentment del país, de la organització sindical o de la tendència política. Ω

Pere Felip

MARGARIDA ORELL I GAMUNDÍ
AGENT

Avinguda del Cid, 28 baixos
07198 Sa Creu Vermella (Ciutat de Mallorca)
Tel. 971 427 950 - Fax 971 427 229 -
Mòbil 630 400 680

Tallers FORGAR, S. L.

Planxa i pintura
Mecànica en general

Carrer Tinent Cantelles, 29
Tlf. 971 241 531 Es Molinar
A la Ciutat de Mallorca

Art i Joia

RELOTJERIA - JOIERIA - ARGENTERIA
OBJECTES DE REGAL - TROFEUS - GRAVATS
PREUS DE FÀBRICA

Avinguda del Cid, 82
Telèfon 971 427 953
SON FERRIOL
07198 Ciutat de Mallorca

Distingides senyores i distingits senyors del Patronat de la Universiada de Palma

Us escrivim per transmetre-us la nostra inquietud per la representació de les illes Pitiüses en els actes d'inauguració i cloenda de la Universiada que enguany es celebrarà a Palma de Mallorca.

Els últims mesos han circulat rumors inquietants, en el sentit que la representació d'Eivissa i Formentera pot consistir en la interpretació d'una cançó, *Formentera Lady*, a càrrec d'un cantant que podria ser Miguel Bosé. No sabem del cert en quina llengua es preveu cantar la cançó, però de segur que serà bé en espanyol o bé en anglès –ens equivoquem?

Si aquests rumors són certs, us demanem que reviseu la vostra decisió, perquè no la trobam en absolut encertada. Com a eivissencs i com a formenterers, volem presentar-nos al món com allò que som, no com el que ens ha vingut de fora (que, essent ben respectable i valuós, no forma part de la nostra identitat com a poble). Us volem recordar que les illes Pitiüses tenen una cultura

pròpia ben marcada, distintiva i rica. És un fet que el turisme de masses i l'homogeneïtzació provocada per la facilitat de comunicacions i per l'acció dels mitjans de comunicació social, fan perillar la supervivència de la nostra identitat, i per tant la nostra supervivència com a comunitat humana diferenciada. Però també és cert que els esforços per mantenir i reforçar la nostra identitat cultural s'han multiplicat els darrers anys, i per això pensam que hi ha un futur per a la cultura catalana d'Eivissa i Formentera. Ara bé, si des de la Universiada es dona una imatge distorsionada del que som, si ignorem la cultura pròpia de les nostres illes, afegirem llenya al foc de l'aculturació, l'autoodi i la desfeta cultural –un foc que a hores d'ara incendia les illes d'Eivissa i Formentera, i que costa molt d'apagar.

Us demanem que respecteu la cultura pròpia d'Eivissa i Formentera i projecteu una imatge digna i adequada de les nostres illes. Reflectiu el que som, no el que ens ha

caigut al damunt amb el turisme massificat. I no desaprofiteu l'ocasió única de fer dringar per mig món les paraules de la llengua catalana, que és la pròpia de les illes. D'oferta per triar, no us en falta: cançons d'Uc, d'Aires formenterens o d'Isidor Marí, cançons pageses, ball pagès o sonades de flauta i tamborí...

Exigim, com a formenterers i com a eivissencs, que se'ns faci un tracte digne i que no es menyspreï la cultura que hem construït i acumulat al llarg de moltes generacions, i que ens fa ser el que avui som. Us agraïm per endavant la vostra atenció. Ω

Eivissa, 4 de març de 1999

Plataforma per la Llengua

Carrer de Pere Francès, 12, 1r 2a-07800 Eivissa

Tel/fax: 971 31 27 75

Adreça electrònica:

Pàgina web:

<http://www.eivissa.com/plataforma>

Més democràcia, per favor

Els inventors de la democràcia foren els antics grecs. El model més conegut democràcia grega és el d'Atenes. Aquella democràcia i l'actual tenen poc a veure, però els principis són els mateixos: el govern del poble, exercit pel poble en la mesura que sigui possible. Aquella democràcia era directa, i l'actual és indirecta; aquella era participativa, i la nostra és representativa. En el procés històric que mena d'un cap a l'altre hi ha hagut pèrdues i guanys –com en tot: és per això que el progrés no existeix.

Els guanys: a l'Atenes de Pèricles, només una selecta minoria eren ciutadans i tenien, per tant, drets polítics (n'estaven exclosos els infants, les dones, els estrangers i els esclaus); avui, els drets polítics s'han estès a una immensa majoria, que es fa encara més gran a mesura que els estrangers van guanyant el dret al vot en totes les conteses electorals. Les pèrdues: la multiplicació d'intermediaris entre el poble sobirà i el poder executiu dificulta la participació ciutadana i comporta, doncs, un dèficit de democràcia.

Avui, el poble delega la funció de fer complir la voluntat ciutadana; resulta, però, que aquesta voluntat passa per molts relleus, i que el poder real cada vegada és més lluny (a Brussel·les, a Frankfurt, a Nova York...). Passa, també, que els mitjans de comunicació de massa arriben fins i tot a fabricar l'opinió pública, amb la qual cosa el principi de respecte a la voluntat popular és pulveritzat. Finalment, també ocorre que els partits polítics, en comptes de ser així com toca (instruments de participació ciutadana), funcionen com a clubs que vetllen pels interessos del grup o com a agències de col·locació d'individus amb ambicions polítiques. (Aquests dies, un dels partits de l'esquerra pitiüsa ens ha brindat un exemple dolorós d'aquest capteniment polític). Tot plegat té l'efecte de devaluar la democràcia i reduir-la a poca cosa.

La ideologia democràtica sorgida de la Revolució Francesa va enriquir el concepte antic de democràcia, incorporant-hi components nous que avui entenem com a essencials per poder parlar de democràcia: el concepte de la necessària representació de les minories, el de la sobirania popular (que implica el sufragi universal), el de la divisió de poders i el de la igualtat de tothom davant la llei. Més endavant

sorgirà un nou component de la cultura democràtica: la llibertat d'expressió, que neix i creix de bracet amb la premsa escrita. Idò bé: avui, a l'Estat espanyol, tot això està tocat –però no enfonsat.

Em limitaré, en aquest breu article, al primer dels cinc principis que he enumerat: la necessària representació de les minories. Cal que les minories tinguin veu i vot en els parlaments perquè el contrast de parers es produeixi, i perquè les alternatives que avui són minoritàries demà puguin ser majoritàries.

Parlar de democràcia és parlar d'això. Les lleis electorals han de buscar que les minories hi siguin. Ara bé, com que les lleis electorals les cuinen els partits majoritaris, i aquestos tendeixen a protegir els propis interessos corporatius, aproven lleis electorals-traveta per deixar fora de joc els partits petits. Al País Valencià, per exemple, el llistó per obtenir representació en el Parlament és el més alt de l'Estat, un

5%: és un llistó/traveta –és clar– contra el nacionalisme valencià.

Un canvi en profunditat de les nostres lleis electorals evitaria aqueixes injustícies. La meua proposta és simple: que dos o tres partits que no han tret prou vots per obtenir representació puguin sumar (a posteriori) aquestos vots i traduir-los en representació; això implicaria una mena de pacte postelectoral entre partits petits (per exemple, hauria permès a EU i a ENE tenir diputats pitiüsos al Parlament Balear en la present legislatura). Aquesta mesura tendria, a més, un efecte magnífic: desapareixeria el fantasma pervers del vot útil. Tots els vots serien útils perquè tots es traduirien en una forma o altra de representació, i els votants tendirien, així, a votar en consciència i d'acord amb les pròpies conviccions. Si ho fèiem així invertiríem en democràcia, i tots hi sortiríem guanyant.

Vaja, trob jo! Ω

Joan Cabot Calçapeu

Netejes Trèvol

Pisos, locals, oficines, comunitats, autocars, bars, discoteques, embarcacions, obra nova, vidres, poliment de trispols...

Carrer Capità Ramonell, 38. Tlf. 971 279 999 Es Molinar

CERC MECENAS

He comprat terreny urbanitzable de 6.134 m2 a alt preu en el poble de Selva -Mallorca- (a zona urbana intensiva), per a fer Jardí Botànic i crear la Fundació "Flora Medicinal Balearica" sense ànim de lucre. Es necessita ajuda econòmica. Cerquem a 45.000 persones que vulguin contribuir amb 1.000 pessetes cadascuna.

Podries ajudar?

Carles Amengual i Vicens (metge i biòleg)

07313 Selva -Mallorca-

Telf.: 971.87.50.12 Fax.: 971.51.54.79

Email: omc00240@OMC.telprof.es

TRANSFERENCIA (La Caixa)

"La Llibreta del Jardí"

CAIXESBB652 - Nº 2100-023249-0100372761

Fa 5 anys que la Família Fayos regenta el Forn Tomàs al Molinar.

Fa 30 anys que en Ferran Llorenç regenta la Ferreria Llorenç al Molinar: la seva especialitat són les canonades per treure aigua dels pous i la feina de torn.

Fa 4 anys que en Pau Riera regenta la botiga Piscines Art al Molinar. Fa 25 anys que en Pau se dedica a la instal·lació de piscines, depuracions d'aigües iacutzy etc. Els seu telèfon 971 275 000.

Fa 5 anys que n'Andreu Torres regenta el Bar El Camloner, davant la caserna de la policia nacional del Molinar. És un bar del Reial Madrid.

Fa 10 anys que en Francesc Fortesa i en Manuel Garrido s'associaren per regentar el Taller FORGAR al Molinar. Taller de motor, planxa i pintura de cotxes.

Na Magdalena Perelló és la madona jove de la Botiga ca na Sales al Molinar. Va obrir aquesta botiga la seva bes-àvia Catalina Sales l'any 1890 quan els espanyols encara dominaven damunt Cuba i les Filipines.

N'Antoni Oliver, president; Francesc Quetgles, vice-president; Nadal Ferragut, secretari; Rosa Oliver, presorera; i Andreu Ribes, vocal. Regeixen l'Associació de persones Majors des Molinar. 450 socis que ballen, fan gimnàstica, aprenen ball mallorquí, macramé, brodats de punt mallorquí i fan excursions

FIRA DEL QUART DIUMENGE A SANT JOAN

En Sebastià Galmès i sa mare, Caterina Miquel regenten la botiga **Entorn Ecològic** a Manacor. Comercialitzen productes de neteja, pintura de paret, etc., tot ben ecològic.

Na Margalida Català i la seva cunyada Magdalena Català venen ramellers a la Fira de Sant Joan.

Fa 9 anys que en Xisco Fideuer de Sant Joan és el Concessionari Oficial per a Balears de la marca de tractors Kubota.

Fa 5 anys que na Caterina Morei de Cas Sastre ha obert la Merceria Ca na Cati a Sant Joan.

Fa 2 anys que n'Antoni Bauça de Sant Joan ha obert el Taller d'Alumini Bauça a Petra.

Fa un any que en Sion Mascaró ha editat el *Manual de Cocina*, 560 receptes de cuina mallorquina. En Sion ha estat 42 anys com a cap de cuina a restaurant de la comarca de Llevant. Un home sempre disposat a ajudar a la Creu Roja i a altres associacions, sempre en bé dels més necessitats.

De tota la vida, en Pere Mestre i els seus fills regenten la Ferreria can Batxà a Sant Joan. Va comprar la ferreria l'any 1915 el pare d'en Pere, es ferrer Francesc Batxà al ferrer Puput, en aquell temps arreglaven arades i ferraven bèsties, ara fan portes i eines per a tractors.

Els perills de l'atzar

Qui no ha vist mai l'home -sobretot- o la dona que tira, una rere l'altra, monedes de cinc o vint duros per l'afamegada esclatxa de la cridanera màquina -tant per la musiqueta com pels colors i disseny- que sembla l'escultura postmoderna de qualsevol bar? És una curiosa estampa, veure l'home enfrontat als dissenys misteriosos de l'atzar.

Naturalment, a ningú no li passa pel cap que es troba davant un cas de joc patològic, és a dir, un trastorn, una malaltia, que requereix un programa de tractament -individual o grupal- específic per tal d'anul·lar, en el millor dels casos, les conseqüències negatives que es deriven de la ludopatia, no sols pel propi afectat, sinó també per l'entorn familiar del malalt.

Anem a l'estadística: segons dades de l'Organisme Nacional de Loteries i Apostes de l'Estat (ONLAE), a l'Estat espanyol ens gastarem quasi tres bilions -sí, amb b- i mig de pessetes en jocs d'atzar durant el 1997, repartits de la següent manera: en loteries i traveses (apostes pertanyents al sector públic) un poc menys d'un bilió, i en el sector privat (casinos bingos, màquines escurabutxaques -eufemísticament anomenades recreatives-...) devers dos bilions. I aquestes darreres se'n porten amb molta diferència el premi -sí, perquè en l'estira i amolla contra l'home, a la llarga, sempre acaba guanyant la màquina-: un bilió dos-cents cinquanta mil milions de pts. Déu n'hi do! Val més que no diguem res de les partides clandestines, on, fins i tot, hi ha persones que perden la vida, en l'intent desesperat de guanyar una bona tallada desafiant la ruleta russa.

El perfil del ludòpata? Home de mitjana edat, treballador qualificat, que viu en família i que està enganxat a les màquines escurabutxaques. A més, sol tenir un problema afegit de tabaquisme i/o alcohol. Pertanyen, normalment, a famílies estructurades, la qual cosa els permet dissimular la malaltia molt de temps, fins que el cercle familiar detecta alguna cosa estranya, sobretot en sortir els problemes econò-

mics. Un terç d'afectats són dones i s'observa un augment del joc entre els adolescents.

També hem de tenir en compte que hi ha factors -biològics, psicològics i socials- de vulnerabilitat que predisposen a les addiccions, com ara un dèficit en la recaptació de serotonina que pot provocar una conducta impulsiva, gent arriscada, amb un pensament màgic, fantasios, que creuen que han de tenir sort per ser guapos, valents o haver tret la primera vegada, etc.

Si cada dia ens diuen: "jugui, així podrà tirar el despertador per la finestra i no anar a l'oficina pus mai", "jugui, que d'aquesta manera aconseguirà el viatge arreu del món que tant desitja", "jugui, que el Mercedes ja l'espera"...Sí, d'aquesta manera l'administració i les empreses privades ens inciten al vici que ens pot portar a la malaltia.

Ja que l'administració té part de culpa en un percentatge de casos de ludopatia, seria recomanable i convenient que el joc patològic es pogués tractar als centres d'atenció primària, que per això pagam els nostres impostos. Tanmateix, és fer retxes dins l'aigua, si pensam que els propis afectats moltes vegades no ho tenen assumit com una malaltia que necessita tractament o bé perquè l'administració no fa res per regular la situació a través de campanyes informatives a partir de les quals hi hagi una clara conscienciació, primer de les famílies dels malalts i després de gran part de la societat.

Les dades confirmen que som un país molt jugador -tots hem estat educats dins una certa cultura del joc-, no en va Hisenda recapta 1500 milions de pts. diaris per impostos sobre el joc i ens gastam una mitja anual de 90.000 pts. per habitant.

Tenint en compte que el 75% de les persones que pateixen ludopatia es confessa enganxat a la sensació de doblers instantanis que produeix una màquina escurabutxaques, heu anat mai a un bar on no n'hi hagi cap, d'aquestes màquines? Part del problema és que s'han convertit en eina imprescindible per l'economia dels propietaris dels

bars i els jugadors que estan en tractament tenen problemes per anar a beure una cervesa i no sentir el cuquet de tirar la moneda. Les haurien d'arribar a veure com si fossin els quadres d'una casa, pura decoració, part del mobiliari.

Quasi sempre sol passar com el peix que es mossega la coa. A vegades, de tot d'una es guanya, però arriba un moment en què les pèrdues es van acumulant -embargaments, comptes al descobert, préstecs...- i es juga per tractar de saldar les deutes, entre embulls, mentides, sofriment... En fi, que deambula dins el seu propi món fictici fins que ja no ho pot controlar i no es veu cap altra sortida més que el delicte, la desesperació, el suïcidi...

I en el millor dels casos arriba el dur tractament, al llarg del qual s'ha de superar una síndrome d'abstinència que passa per irritacions, insomni, convulsions, ansietat, depressió, etc, que sovint sols poden suportar gràcies al recolzament de les seves famílies, suport imprescindible per arribar a bon port en aquest viatge que va del calvari de l'esclavitud a l'alliberament de la pròpia persona. En qualsevol cas, l'objectiu dels governants no ha de ser prohibir el joc, sinó aconseguir que l'administració s'impliqui en campanyes informatives de la mateixa manera que s'intenta enviar un missatge -no massa encertat, per cert- sobre la perillositat de les drogues o de les nefastes conseqüències de la conducció en estat d'embriaguesa.

Així, doncs, els bars són una primera passa que ens condueix pels camins de l'atzar, arribant després als salons recreatius que es disfressen de musiquetes electròniques, llums multicolors que s'apaguen i s'encenen en una intermitència vertiginosa, renou de monedes colpejant el ventre -interior o exterior, depèn de la sort- de les màquines, fins a arribar als bingos i a l'expressió més sofisticada i elegant del joc: el casino.

Senyors i senyores: ha començat el joc, facin les seves apostes. Ω

Pere Joan Martorell
Revista Lloseta

Kurdistan: La lluita per la supervivència

Converses amb Ali Yigit

Ali Yigit amb Josep Serra, president d'Esquerra Republicana(ERC)-Mallorca.

figuren a l'Antic Testament cristià: caldeus, sumeris, etc., alguns ja desapareguts (simples noms testimonials), d'altres encara supervivents al costat dels kurds.

Per als estats que ocupen el Kurdistan no hi ha kurds, sinó que els engloben sistemàticament en el paquet comú dels propis nacionals (turcs, sirians, iraquians i iranians), la llengua kurda no és permesa d'usar a cap àmbit i fins i tot el propi nom és perseguit i penalitzat. Es tracta de fer desaparèixer tot un poble per les males, a la bruta, amb la pràctica d'un genocidi sistemàtic.

En un context de gran intensitat religiosa i un important poder de l'islamisme, al Kurdistan hi conviuen grups

amb diferents tendències i pràctiques, si bé hi ha un cert distanciament de l'islamisme perquè "de qui mai no hem rebut cap ajut, sinó només cops i càstig, res de bo no en podem esperar".

L'economia es fonamentava en una agricultura de subsistència que perilla pels atacs amb productes químics que sofrien els territoris poblats per kurds, tant a Turquia com a l'Iraq. Els darrers anys els turcs han arrasat més de quatre mil nuclis de població i han tractat la terra amb productes químics per fer-la erma i obligar els seus pobladors a desplaçar-se als voltants de les ciutats turques, on malviuen en situació d'extrema misèria. La desforestació i la desertització del Kurdistan és una realitat vetada als turistes, que només poden moure's lliurement per la Turquia verda, per la terra i els camps dels genocides. Productes d'interès per a l'exportació com avellanes, ametles o figues seques, no beneficien finalment l'e-

conomia del Kurdistan, perquè tot el comerç és controlat per mercaders turcs, que són els grans beneficiaris del procés.

b) L'acció a Turquia i al Kurdistan.

Com ja hem indicat anteriorment, al Kurdistan "oficialment" no hi ha kurds perquè el Kurdistan no existeix: a Turquia (Estat d'on procedeix Ali Yigit) només hi ha el "poble turc", per la qual cosa totes les violacions dels drets humans que s'hi produeixen es presenten davant la comunitat internacional com a "afers interns" que són competència exclusiva del govern propi (la sobirania radica en el "poble turc").

El govern turc incompleix les promeses a la comunitat internacional, de manera que el compromís de respectar els drets humans i la reducció de trenta dies a deu dies de la detenció incomunicada als territoris sota estat d'excepció han servit de ben poca cosa. La mateixa Amnesty International -poc sospitosa d'afavorir els interessos dels kurds- indica en el seu informe del 1998 que hi ha hagut centenars de detencions, que la tortura segueix essent sistemàtica a les presons turques i que els assassinats són un fet quotidià.

Al Kurdistan, la lluita per la independència i la unificació nacional resta en segon pla quan la principal urgència consisteix a sobreviure a la barbàrie turca. La "realpolitik" duu els representants del Kurdistan a la voluntat d'aconseguir una certa "autonomia" per als kurds a Turquia, suficient com per poder ésser qui són i gaudir de la mínima llibertat que ha de disposar qualsevol persona per considerar-se membre digne de l'espècie humana.

La seva dignitat com a persones i com a poble, emperò, no són garantides a hores d'ara ni sembla que ho siguin a curt termini, per la qual cosa no tenen més remei que recórrer a la legítima defensa, que el dret internacional ha reconegut tradicionalment com a justificada quan es tracta de salvar la pròpia pell. Que es qualifi-

qui el PKK com a moviment terrorista, senzillament perquè utilitza la violència contra el sistema genocida establert per l'Estat dominat pels turcs, sembla una broma de mal gust (recordem les simpaties dels socialistes cap al moviment ETA durant la dictadura franquista o bé la presència de destacats membres populars en el govern derivat de l'acció terrorista -per anticonstitucional, és a dir antisistema- del general Franco). Als kurds no els han deixat cap alternativa a l'ús de la violència, ja que tots els altres camins els condueixen directament a la mort, a l'anihilament, a l'extinció.

c) L'acció internacional.

"Els darrers anys ens hem equivocat pel que fa a l'estratègia en política internacional". Així de clar i així de contundent: els representants del Kurdistan consideraven que els estats democràtics europeus no podrien restar mans plegades i tancar els ulls durant molt de temps davant el genocidi sistemàtic practicat pels turcs, però la realitat ha desmentit les seves expectatives.

La via europea actual consisteix a demanar els suport de la ciutadania. Han celebrat reunions del Parlament del Kurdistan a l'exili a estats com Holanda, Suècia, Àustria, Bèlgica... El govern italià ha dut a terme iniciatives -finalment estèrils- davant Alemanya i França. De tota manera, han arribat a la conclusió que el principal suport els pot venir per la via de la solidaritat amb nacions que també es troben sotmeses en el si de la mateixa Unió Europea: Euskadi, Països Catalans, Escòcia, Valònia...

La OTAN no els ha servit, donat que la possibilitat que han tingut els USA d'afavorir els kurds a l'Iraq s'ha vist interferida per la presència de Turquia -principal agressora dels kurds- en el si de la mateixa aliança militar.

Així, per què han de confiar en la Unió Europea? De fet no confien en l'Europa dels estats, sinó en l'Europa de les nacions. La cessió de la cambra del Par-

lament Basc és per a ells una mostra evident de solidaritat, especialment quan l'Estat espanyol és un dels principals subministradors d'armes lleugeres a Turquia, unes armes que s'utilitzen en actuacions genocides contra els kurds.

El paper de Grècia, tradicional víctima-enemiga dels turcs (que mataren més de dos milions de grecs en una gran operació de neteja ètnica), resta enterbolit davant les sospites que la captura de líder kurd Ocalan ha anat associada a transaccions relatives a la sobirania de Xipre. Temps al temps, però estam segurs que els mateixos ciutadans grecs -si fos així- no perdonaran als seus dirigents aquesta col·laboració interessada.

Les ONGs també estan sota sospita, és més, podem dir que intervenen en el complot genocida. Els Verds es dediquen a sembrar arbres arreu de la Turquia turística, però no fan el més mínim cas de les pelades muntanyes del Kurdistan. Amnesty Internacional també actua al servei dels interessos dels estats centrals i posa dins el mateix sac el genocidi turc i l'autodefensa kurda.

d) El nostre suport.

1. No al turisme: no viatgem a Turquia, ja que els ingressos es destinen fonamentalment a l'adquisició d'armament per continuar el genocidi perpetrat contra els kurds (vint duros, una bala).
2. No als productes turcs: facem boicot a uns productes que a més de malmetre la nostra pròpia economia (ametes, avellanes,...) no beneficien en absolut la millora del nivell de vida en el Kurdistan.
3. Campanyes per mostrar el genocidi turc: participem de totes aquelles campanyes que posin en evidència la política d'extermini practcada per Turquia. Si no callàrem davant el genocidi a Bòsnia, si no som indiferents al genocidi al Kosovo, per què hem d'ignorar el que passa al Kurdistan. Ω

Reunió amb entitats i organitzacions cíviques.

Instantània de la trobada kurdocatana.

a) El territori, la nació.

El Kurdistan és un extens territori distribuït entre els estats de Turquia, Síria, l'Iraq, l'Iran i Armènia, tot i que la presència de kurds és especialment important a Turquia (amb vint milions, pràcticament la meitat del total) i a l'Iraq. Les seves relacions amb els pobles veïnats només es poden qualificar de bones en el cas del armenis, que també han patit l'imperialisme turc: el seu extermini a Turquia fou de tal magnitud que la seva lluita ja descartava la voluntat d'autodeterminació i s'orienta exclusivament cap a la venjança.

Al Kurdistan, si bé hi són majoria els kurds, també hi trobam petits nuclis de població que ens recorden els pobles que

AP. 24 CAT-07700 MAO

CATALUNYA

(1707-1999)

292 anys d'opressió espanyola

La literatura mallorquina i l'Antifranquisme (I)

MATEU MORRO I MARCÉ, HISTORIADOR

Gabriel Janer Manila, Miquel Ferrà Martorell, Llorenç Capellà, Miquel López Crespí, Antoni Serra, Maria Antònia Oliver, Guillem Frontera, Baltasar Porcel, Antoni Mus, etc., oferien una obra molt útil en un moment on hi havia poc on agafar-se per interpretar una societat en canvi accelerat

La narrativa de finals dels seixanta i dels setanta va tenir molta importància en la formació d'un pensament crític davant la realitat mallorquina. La presència d'un grup nombrós de narradors va esser una de les mostres del deixodiment de la literatura mallorquina d'aquells moments, i en va esser un factor d'actualització i d'acostament a la societat. Per primera vegada la prosa, i amb un nivell de qualitat i maduresa prou acceptable, desplaçava la poesia com a gènere literari estelar -que havia regnat de manera absoluta des dels inicis de la Renaixença-, aprofitant el treball d'innovació formal i temàtica que havien fet, amb anterioritat, escriptors com Llorenç Villalonga, Jaume Vidal Alcover o Blai Bonet. Aquell esclat, per tant, no va esser tan sobtat com aparentava, tenia al darrere un llarg procés de preparació, però es va trobar en un context social i polític que l'afavoria. Gabriel Janer Manila, Miquel Ferrà Martorell, Llorenç Capellà, Miquel López Crespí, Antoni Serra, Antònia Vicens, Maria Antònia Oliver, Guillem Frontera, Baltasar Porcel, Antoni Mus, etc., oferien una obra molt útil en un moment on hi havia poc on agafar-se per interpretar una societat en canvi accelerat.

No ens podia passar desapercebut un López Crespí que trencava absolutament amb el món ideològic de la nostra intel·lectualitat tradicional

Després de molts d'anys de predomini d'una mateixa estètica i una mateixa moralitat, que amb les figures menors de l'escola mallorquina havia derivat cap a un notable estancament, en el món literari mallorquí hi apareixia tota una fornada renovadora. Uns escriptors joves que volien parlar d'allò que realment passava a la societat mallorquina, i cercaven un llenguatge propi en un país de narradors escassos, i així i tot poc coneguts. Costava molt de desfer-se d'uns canons que semblava que havien d'esser aptes per a totes les èpoques, entre altres coses perquè la literatura catalana no

havia pogut tenir un procés evolutiu normal, la llarga nit del franquisme havia exercit una influència destructora tan profunda que res se n'havia alliberat. Sense ensenyament de la llengua, sense mitjans de comunicació, sotmesos a una rígida censura, el fet literari no deixava d'esser també un fet de resistència cívica. En gran mesura s'havia de començar quasi de bell nou. Per això cada un d'aquells llibres, en ell mateix, tenia una potència crítica extraordinària: d'entrada perquè les situacions i els personatges que apareixien duïen a tot un exercici de repàs de la història recent de Mallorca -començant pel mite de la Guerra Civil i acabant per la nova societat engendrada per l'economia turística-. La literatura s'acostava a la societat i una part d'aquesta societat responia llegint, i seguint amb interès el treball de cada un d'aquells joves autors. Per això, joves i delerosos de novetats, no ens podia passar desapercebut un López Crespí que trencava absolutament amb el món ideològic de la nostra intel·lectualitat tradicional.

Les plomes de Josep Maria Llompart, Gregori Mir, Miquel Ferrà Martorell, Miquel López Crespí o d'Antoni Serra, en aquest context tan empobrit, duïen a terme una funció importantíssima

Miquel López Crespí en els seus textos literaris, però també en els seus articles, transpuava un món cultural nou i uns fonaments ideològics originals. Sorgia un escriptor de vena, rebel, amb un instint vital d'insubmissió, impregnat d'una història, la seva, a la qual no volia renunciar: la del seu pare, pres per antifranquista, picant esquerra a les carreteres; la d'una avior de pagesos de sa Pobla, aferrats a la terra i al treball; la d'una Mallorca de la postguerra trista i en blanc i negre, com la de No-Do, i la d'una Mallorca turística, més acolorida, que estava engegant totes les altres.

En Miquel escrivia a la premsa diària articles de crítica literària, defensava abrandat el compromís social de l'escriptor, segurament en posicions no massa llunyanes del realisme social, i adesiara ja començava a guanyar qualche premi. Miquel López Crespí, sobretot, ens aportava referències culturals de primera necessitat: Maiakovski i Bertolt Brecht, però també Joan Brossa o Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Entre línies, en aquells escrits sobre literatura francesa o norda-

mericana, hi enteníem missatges d'inequívoca vocació política, missatges d'heterodoxia que passaven per malla als censos i, a vegades, també als lectors. El paisatge no era gens engrescador: el vell dictador agonitzava, pels diaris sabíem que hi havia indrets on s'aixecava un veritable clam per la democràcia, i miràvem al nostre entorn i vèiem una societat conformada i indiferent. Les plomes de Josep Maria Llompart, Gregori Mir, Miquel Ferrà Martorell, Miquel López Crespí o d'Antoni Serra, en aquest context tan empobrit, duïen a terme una funció importantíssima.

Lluny de doctrinarismes i mandarinats, Miquel López Crespí escrivia textos crítics i personals. L'herència del maig de 1968 era la seva herència, i feia seva la història dels derrotats i dels heterodoxos de tots els temps

López Crespí escrivia des de posicions marxistes. Des d'un marxisme obert, creatiu, plural, ric de matisos, que feia veure a la llegua la seva distància de l'estalinisme i el comunisme oficial. Ningú que llegís amb atenció aquells escrits hi podria detectar res de semblant a l'encarcament propi de qualsevol dogmatisme. Lluny de doctrinarismes i mandarinats, Miquel López Crespí escrivia textos crítics i personals. L'herència del maig de 1968 era la seva herència, i feia seva la història dels derrotats i dels heterodoxos de tots els temps. El seu missatge era literari, però d'una densitat inequívoca i fàcilment ubicable. Miquel López Crespí, en un procés d'autodidactisme no molt diferent del de la majoria dels joves escriptors de la seva generació, duia a la literatura mallorquina contemporània la tradició d'una esquerra crítica i alliberadora. Potser, sobretot mirant-ho amb ulls actuals, amb una alta dosi d'utopisme, però recollint tot un aspecte fonamental de la història del segle XX. El que més valorava de la història del moviment obrer era la capacitat de trencar cadenes, no la d'engendrar burocràcies o aparells d'estat policials. El nacionalisme, la vivència d'home d'esquerres, l'oposició a tota forma d'opressió, formaven en ell un tot, una glopada furiosa d'aire vital, que sortia de portar a la sang la urgència de lluitar contra la injustícia d'una manera activa, i duia a un treball frenètic, més o menys encertat, però riquíssim de resultats i d'experiències. Ω

EL CONGRÉS DE CULTURA CATALANA

Els escriptors i el Congrés de Cultura Catalana (1976-1977)

Recentment l'amic Miquel Ferrà i Martorell m'ha fet arribar una carpeta amb nombrosos documents (actes, resolucions, etc) referits al Congrés de Cultura Catalana (1976-1977) que, a les Illes, coordinà l'escriptor Antoni Serra. Crec que seria important anar centralitzant tota aquesta informació per a poder oferir al poble mallorquí estudis cada vegada més consistents sobre aquests fets. Constatem que la memòria històrica es perd, és manipulada cada vegada més pels sectors del poder i per certs intel·lectuals al seu servei. En munió de llibres, articles, conferències, exposicions, etc, no hi cap referència a esdeveniments molt importants dels anys de la

reforma del sistema (1976-77); i tan sols han passat vint anys dels fets que contem!

Un d'aquests documents que he consultat parla de les primeres reunions de l'Àmbit de Producció Artística del Congrés (subàmbit de Literatura). La reunió es va fer dia 25 de maig de 1976 en el local de l'OCB. Signaven la convocatòria els escriptors Josep Albertí i Llorenç Capellà. L'ordre del dia establert en aquella reunió fou el següent: 1) estructuració definitiva del subàmbit de literatura; 2) discussió d'un document dels escriptors il·lencs sobre la participació en l'Assemblea d'Intel·lectuals Catalans; i 3) trobada d'escriptors a Gandia els dies 5, 6 i 7 de juny.

Els assistents a aquella reunió històrica eren: Josep M. Palau, Josep M. Llompart, Antoni Serra, Llorenç Capellà, Josep Albertí, Miquel López Crespí, Damià Huguet, Miquel Ponç, Damià Pons i Pons, Joan Bonet, Gabriel Fuster Mayans, Isidor Marí, Josep A. Grimalt, Miquel Ferrà i Martorell, Joan Perelló, Llorenç Moyà, Antoni Mus, Joan F. March, Leonard Muntaner i Jaume Pomar.

Aleshores, i pel que feia al primer punt de l'ordre del dia, es crearen diverses comissions de treball que quedaren constituïdes així: Primer subàmbit, format per Damià Pons i Pons, Leonard Muntaner i Joan Perelló; un altre, estava format per Gabriel Janer Manila

i Josep M. Palau i Camps; un altre, per Miquel López Crespí, Joan F. March i Antoni Serra; i un darrer en què participàvem Jaume Corbera i qui signa aquest article.

S'acordà sense gaire problemes que les reunions d'aquest subàmbit fossin mensuals i que fos confeccionat un resum per escrit de les activitats de les trobades dels escriptors. També s'arribà a acords per a anar aprofundint dins la problemàtica de l'escriptor català: tècnica, qüestió lingüística, realitat política i problemàtica econòmica. A continuació, tot seguint l'ordre del dia, es va llegir el document de constitució de l'Assemblea d'Intel·lectuals Catalans a les Illes i es va decidir que seria llin-

rat a la premsa d'arreu els Països Catalans. Publicaren íntegrament el document aprovat Balears (en dues ocasions), Avui i Tele-Express. El Diario de Mallorca en va fer al·lusió.

També va esser igualment discutida la publicació d'un document (signat per l'Assemblea d'Intel·lectuals) que representàs la presa de posició davant la recuperació de les despulles de Gabriel Alomar i de Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Finalment s'acordà assistir a l'encontre d'escriptors dels Països Catalans que tengué lloc els dies 5, 6 i 7 de juny a Gandia. En representació de les Illes hi assistí Josep Albertí. Ω

Miquel López Crespí

El Teatre Modern a Mallorca

TERESA GELPI, PRESIDENTA DE L'ASSOCIACIÓ GIRONINA DE TEATRE (AGT)

Es podria dir que el descobriment d'en Miquel va ésser fruit de l'atzar; però no. M'explicaré.

Es podria dir que el descobriment d'en Miquel va ésser fruit de l'atzar; però no. M'explicaré.

Sóc una lectora impenitent de teatre. La meua feina té bona culpa d'aquesta fal·lera; el verí del teatre em corre per la sang. M'interessen els textos teatrals en general, però els autors i autores contemporànies em criden especialment l'atenció.

En el meu deambular de llibreria en llibreria, trobo un llibre de petit format, d'edicions Pagès, de l'autor Miquel López i Crespi, amb el títol de *El cadàver*. És l'estiu del 98. Decideixo comprar-lo. Perquè?

No conec en Miquel, no sé què ni com escriu; per tant, aquesta no pot ésser una raó per a la tria. Llegixo el pròleg; el tema m'atreu: "La guerra del 36". Miro el nombre d'actors i actrius; m'interessa. Atracció i interès: dues bones raons per la compra.

Aparentment és l'atzar el responsable de la petita troballa; m'agrada més pensar que una certa disposició personal de buscar textos que em sedueixin i em donin coratge per a defensar-los en un escenari, fa que trobi aquest text i no un altre.

Vaig començar a llegir-lo amb ganes, i a mesura que anava avançant m'enamorava més i més de la història, dels personatges, de la forma de contar-la.

Proposo al grup Germanor la posta en escena d'aquella obra. El primer pas fou el treball de taula: llegir l'obra conjuntament, comentar-la i discutir-la punt per punt. Sorgeixen mil qüestions: el tema és escabros i arriscat; els actors i actrius

"El Cadàver" de Miquel López Crespi es representà a diversos indrets del Principat el novembre i desembre de 1998. Ara —el proper dia 21-III-99— serà estrenada a Barcelona.

tenen poca capacitat de moviment; es barregen temps present i temps passat; etc.

Després d'un llarg debat, aconseguíem convèncer el grup amb arguments com: el tema, malgrat ésser dur, és bonic de defensar-lo; els personatges estan ben construïts; la qüestió de moviment escènic és feina meua. Finalment acordem apostar per l'obra i començar a assajar i posar data d'estrena: el 7 de setembre del 98.

Abans de començar els assajos, calia buscar documentació: simbologia dels requetés, biografia dels personatges històrics esmentats a l'obra, discursos de José Antonio i Franco, músiques de l'època... Vam demanar ajuda a les biblioteques,

a l'arxiver, que molt amablement hi van col·laborar.

Descobreixo un escriptor valent, compromès, que no té por de prendre partit. L'art per l'art no li serveix ni a ell com a escriptor ni a mi com a actriu i directora de teatre.

A partir d'aquí, em poso en contacte telefònic amb en Miquel i trobo un Miquel disposat, agradable i col·laborador entusiasta. Intercanviem opinions, vídeos i llibres i descobreixo un escriptor valent, compromès, que no té por de prendre partit. L'art per l'art no li serveix ni a ell com a escriptor ni a mi com a actriu i directora de teatre.

Vaig enfrontar els assajos amb molta il·lusió. Sorgeixen les típiques dificultats pròpies de cada personatge. Els assajos són llargs i profitosos.

L'amant és un personatge clarament diferenciat dels altres tres: la dona, la mare i la filla. Decidim que la seva relació amb el mort està marcada per una profunda i pensada venjança. El seu origen, de classe treballadora, marca la seva vida. Ella trenca l'ambient gris i malaltís de les altres dones. Dóna un aire aparentment frívol i festiu.

La mare, una dona gran, autoritària i classista. La relació amb el fill es basa en els diners. Conserva energia i mala llet suficient per a atemorir la dona i la néta. La

seua cadira és una poltrona; el bastó, una eina de comandament; els rosaris, un símbol religiós lligat als seus interessos.

La dificultat més gran es va presentar amb els personatges de la dona i la filla. Era clar que tenien un toc de bogeria, però hi havia el risc de fer una caricatura i que perdessin credibilitat. Calia buscar accions orgàniques i justificables. La troballa de les boles de paper de diari com a símbol de les rates ens va permetre avançar i crear uns personatges amb identitat pròpia.

Vam optar per una escenografia austera i minimalista que donés una sensació d'angoixa i tancament, amb un mínim d'objectes.

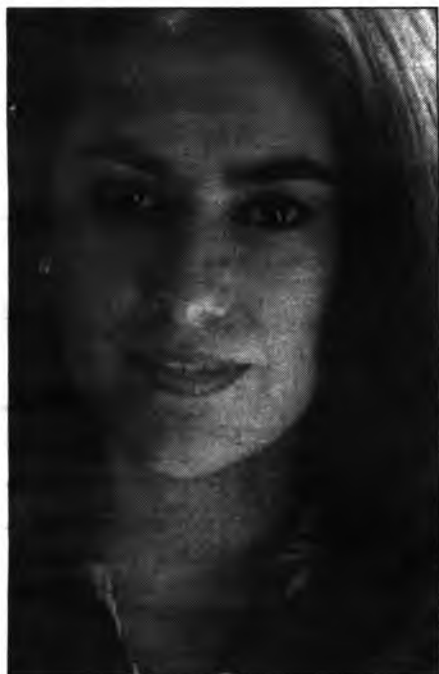
Gràcies Miquel! I, si us plau, escriu més teatre!

Vam arribar a l'estrena amb l'obra muntada, molt assajada i amb la convicció d'haver fet molta feina. Volíem aconseguir que els espectadors sortissin del teatre frapats per la història que havíem explicat. Crec que ho vam aconseguir. Va ésser com "un cop de puny a l'estómac" a cada un d'ells.

L'entusiasme de tot el grup va ésser decisiu a l'hora de l'estrena. Les energies fluïen i ens donaven força. Les actrius van defensar amb ungles i dents els seus personatges. La confiança en el text i en la feina que havíem fet era total.

Com a directora em sento especialment contenta del treball realitzat. La duresa del text va obligar-me a treballar fins a trobar un camí satisfactori per a defensar l'obra d'en Miquel i alhora ésser fidel al seu esperit.

Gràcies Miquel! I, si us plau, escriu més teatre! Ω

Maria de la Pau Janer: Premi Ramón Llull de Novel·la

Maria de la Pau Janer acaba de guanyar el premi de novel·la més important que es lliura en els Països Catalans. Es tracta del "Ramón Llull 1999". A criteri del jurat Lola, l'obra guanyadora "és una de les millors novel·les de la narrativa catalana contemporània". Maria de la Pau Janer és una excel·lent escriptora i periodista. Filla de Gabriel Janer Manila. Llicenciada en filologia catalana. Ha publicat novel·les d'una qualitat extraordinària. Ens referim a *Els ulls d'ahir* (1988), finalista del premi Ciutat de Palma 1989; *L'hora dels eclipsis* (1989), premi

de narrativa Andròmina 1989; *Màrmara* (Premi Sant Joan de Novel·la 1993) i *Natura d'anguila* (Premi Carlemany de Novel·la 1995). En literatura infantil edità *L'illa d'Omar* (Premi de la Crítica Serra d'Or al millor llibre juvenil publicat a Catalunya l'any 1990) i *La bruixa que va perdre un secret* (1994). Ha obtingut el premi Valeri Serra i Boldú d'investigació sobre literatura popular per la seva tesina de licenciatura *Introducció a les rondalles del cicle de l'espòs transformat* publicada per les edicions de l'Abadia de Montserrat. La seva tesi doctoral

és publicada a l'editorial alemanya Domus Editoria Europaea de Frankfurt amb el títol: *Les rondalles del cicle de l'espòs transformat: Pervivència en la Literatura Catalana de Tradició Oral*. També ha publicat l'estudi *El mite del comte Arnau*, Propostes didàctiques a l'editorial Moll. Com a periodista, ha col·laborat a *Balears*, *Diario de Mallorca*, *Lluc*, *TV3*, Centre Territorial de Televisió Espanyola a Balears i a *Ràdio Nacional d'Espanya*. Des de 1990, fa classe de literatura a la Universitat de les Illes Balears. Ω

Redacció

Josep Melià felicita Miquel López Crespí

Josep Melià, l'intel·lectual que, amb les seves obres, ajudà a fonamentar el modern nacionalisme illenc, ha escrit paraules molt elogioses de l'escriptor de sa Pobla Miquel López Crespí. En el suplement de cultura de Diari de Balears del 21-II-1999, l'autor de Els Mallorquins, deia del nostre col·laborador i recent premi de novel·la "Miquel Àngel Riera 1999":

"Miquel López Crespí és un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui".
(Josep Melià)

"Miquel López Crespí deu tenir el 'record Guinness' mundial de guanyador de premis literaris. El recent guardó del premi Miquel Àngel Riera, amb una novel·la dita L'amagatall ens dona ocasió de retre un tribut d'amistat a un autor tan prolífic com bona persona. Més enllà de l'anomenada de 'maudit', o sia, inestable, Miquel és un exemple de bondat, de sentit de les relacions humanes i de conviccions socials. És un escriptor vocacional, de clares intencions, que ningú mai no podria tòrcer en el seu propòsit de denunciar les injustícies i la pobresa moral de la societat d'avui". Ω

Josep Melià.

Siau qui sou

PER MANEL FRAU.
mfrau@maptel.es

La nostra terra és com una fadrina jove que vol ser gran. Maquillada com un gargot, fa equilibris damunt unes sabates de taló d'agulla. És una sofisticació postissa i anorèxica que en el fons la fa profundament infeliç. Encara no ha descobert que la seva autèntica bellesa està en la seva pell blanca, la mirada neta i l'espontani somriure adolescent.

La nostra terra és com una madura dama granadeta que vol ser jove. Com tothom, es deixeu per agradar. I no hi escatima esforços: exageradament empolainada, amb un escot que no li escau, lluitant contra el pas del temps inexorable i contra la seva pròpia inseguretat. Encara no se n'ha adonat que la seva bellesa està en la maduresa, en haver viscut molt i estimat a desdir, en la tendresa i en els seus anys portats amb orgull.

Però la fadrina jove, la dama granadeta, no són totalment culpables del seu posat una mica ridícul. Simplement ningú no els ha ensenyat a acceptar-se, a ser qui són. S'han deixat seduir per pèssims consellers, assessors de pa sucats amb oli que fa temps que han perdut el nord. Qui es deixa aconsellar per algú que no sap ni tan sols qui és?

Iots de Punta Portals, camps de golf, hotels cars, paradisos de ciment i adossats per a tothom: això són els atractius de plàstic que volen vendre els nostres governants. Mentrestant, les coses realment genuïnes, la bellesa, és tinguda per no res.

Sabeu quina és la clau de la submissió? Fer creure a l'altre que realment és inferior. De vegades, aquesta és una acció barroera: els nazis promulgaren lleis per fer veure que els jueus no eren ni tan sols humans, eren "untermenschen". Varen aconseguir infondre'ls auto-odi; així no oposarien resistència. Fa segles que l'estat espanyol cerca la submissió del Paísos Catalans. Al principi ho feien a cop de decret reial i llei repressiva. Després, amb les armes, si calia. Però el seu èxit més rotund, la mica que omple la pica, la poma emmetzinada, ha estat aconseguir que els catalans perdin consciència de ser qui són.

A Mallorca, la Diada per excel·lència és el 31 de desembre. Ara bé, se n'adonen els nostres visitants? Ho sap la majoria dels nostres ciutadans? Ni tan sols és festiu! Quasi bé no hi ha propaganda institucional i els actes oficials es fan a mig matí, com si fos d'amagat o no es volgués una participació massiva. Quatre dotzenes d'agostarats (que cada dia són més i més) s'encarreguen d'alçar la seva veu, entrada de fosca, per dir que encara se'n recorden de qui són. L'onze de setembre... ja és un tema tabú per a la benestant classe política. Vesteix molt més fer una bona "Feria de Abril".

Això sí, tenim la "Diadeta"! El primer de març, amb espectacles Hollywoodencs de pirates, cavallers medievals i recuperació de tradicions que mai no han existit. Però, i els nostres signes d'identitat, els autèntics? No! És més divertit fer diades de plàstic, substituir Els Segadors i La Balanguera per himnes de nova factura. L' Estelada? No! Fotem-li un castell, ara vertical, ara horitzontal. Fem creure a la gent que no hi ha res millor que ser bilingüe i després fem servir només el castellà. Protegim les varietats de la parla de les Illes: és igual si la llengua en el seu conjunt es parla o no. Visca el rei i els ducs de Palma... encara que representin un país que ens sagna com una sangonera. Fem creure a la gent que hi ha vots útils... i altres que no ho són!

Siau qui sou, perquè el que sou no només és honorós: és el millor que teniu, és un tresor que heu rebut i que teniu el deure moral de transmetre. No hi ha actitud més provinciana que la de creure't província quan realment ets Nació. Ω

Maritim Park de Son Ferriol

Nova concessió de les marques Kia i Asia

Aconseguir que les marques de cotxe Kia i Asia circulin per les carreteres mallorquines és l'objectiu del **Concessionària Maritim Parc** que està situat al carrer de la Civada de Son Ferriol. El seu màxim responsable, Maties Frau, remarca d'aquests cotxes les altes prestacions que donen en seguretat com en qualitat i estètica i l'ample gamma de models que hi ha a disposició dels clients.

El seu telèfon 9071 427 114.

J. Coll e hijos, S.L.

Sanejament

AIGUA - GAS - CALEFACCIÓ

EXPOSICIÓ I VENDA DE MATERIAL SANITARI

C/. FLETXA J. COLL, 19 • 07198 SON FERRIOL • Tlf. 971 428 064 • Mòbil 608 332 215

NOTÍCIES

LONDRES.- L'Església d'Anglaterra ha aconseguit obtenir uns beneficis d'un milió de lliures (uns 240 milions de pessetes) al mes gràcies a la companyia farmacèutica que produeix la Viagra, el medicament contra la impotència, segons revelacions de la Cambra dels Comuns britànica.

La cartera de valors de l'Església anglicana inclou, des de principis dels noranta, una participació a Pfizer, el laboratori nord-americà que fabrica el medicament contra la impotència.

VALÈNCIA.- "La historia de la Universitat de València no s'entén sense la facultat de Teologia; de fet va néixer entorn d'ella i en les seves classes s'ensenyava l'àrab, el llatí i l'hebreu". Per això, n'Esteve Pérez, impulsor del projecte, considerarà molt oportú la trobada que es realitzà el passat mes de desembre amb experts de les religions islàmica, catòlica i jueva a propòsit del programa Cinc Segles que celebra la fundació de la Universitat. Les comunitats jueves, islàmiques i el centre Ecumènic Pare Gongar de València,

abordaren qüestions com "*fins a quin punt, al llarg de la historia, en els conflictes aparentment polítics o econòmics hi ha el tema de la religió*".

Samuel Serfaty i Abdul Rahim, representats dels col·lectius jueu (130 membres sensats) i islàmic (uns 5.000) de la ciutat de València, manifestaren el seu recolzament a la trobada, recordant una frase del teòleg Hans Küng. "*En el món d'avui, tan proper, si no hi ha pau religiosa, no hi ha pau mundial*".

BARCELONA.- En el ple del Parlament de l'11 de novembre, CiU, PSC, PP i Grup Mixt van votar en contra de la proposta legislativa d'ERC per què la Generalitat de Catalunya pogués convocar referèndums per qualsevol qüestió d'interès general, com ara l'autodeterminació. Aquests rebuig dels partits de Pujol i Maragall es produïa pocs dies després que es conegués que el govern Aznar estudia la possibilitat de transferir aquesta competència al País Basc, com a element del procés de negociació política que ha d'iniciar-se en breu.

La proposta va ser qualificada de "**possibilista, sensata, moderna i assumible**" pel secretari general d'ERC Josep Lluís Carod alhora que va apel·lar a PSC i CiU a fer **un gest democràtic i de maduresa política per ampliar les possibilitats de participació ciutadana**". Com a resposta, el propi Jordi Pujol demanava personalment a Carod-Rovira que retirés la proposta poc abans debatuda, amb el vell i conegut argument de "**l'estem d'acord, però ara no és un bon moment per fer-ho**"; mentre que el PSC, tot i qualificant la proposta de "**bona idea, però inviable**", afegia amb tota claretat que "**si el que volen és convocar un referèndum d'autodeterminació, que no comptin amb nosaltres**". En la defensa al ple, el portaveu d'ERC afirmà que la postura de CiU era la conseqüència "**d'haver passat per l'adreçador seguint ordres de Madrid**", i va afirmar que darrera dels vots negatius hi ha "**la por que la Generalitat pogués convocar un referèndum per l'autodeterminació i que prosperés, perquè preferirien continuar pagant i callant davant Madrid**". Ω

Ben senzill

VICENT USÓ.

El poder, estimat lector, sempre ha tingut por dels llibres. Potser per això (i per unes quantes coses més), al País Valencià, el Partit Popular, liberal i centrista segons pròpia definició, s'ha preocupat des que està en el poder d'esporgar-nos, almenys els de text, de tots aquells detalls que ells, liberals i centristes a més no poder, consideren políticament incorrectes. Tot amb un

objectiu tan encomiable com que no ens contaminem. I és clar, dels llibres de text de les escoles valencianes ha desaparegut tota referència a qüestions tan escassament científiques com el fet que tots els filòlegs i totes les universitats consideren una única llengua la que es parla a Oriola, Maó, l'Alguer, Mequinensa, Perpinyà o Figueres.

Aquest caire extremadament liberal i centrista els ha dut a aprovar una moció de Unió Valenciana, un partit encara més liberal i més centrista que l'an-

terior, per la qual la Conselleria d'Educació, Cultura i alguna cosa més, potser la Ciència, fiscalitzarà l'actuació dels professors i mestres del País Valencià per tal que no diguen açò que jo acabe de dir, o siga País Valencià. L'actuació de la conselleria, però, encara està per definir: no se sap si optarà el conseller per assignar a cada mestre o professor un inspector que li pique la boca cada vegada que al docent se li'n fugen els mots País Valencià o si, en canvi, optarà per instal·lar detectors de mots en cadascuna de les aules per saber qui incorre

en pecat. En qualsevol cas, bona part dels professors ja han procedit a manifestar una autoinculpació que li facilitarà, sens dubte, les coses al liberalíssim i ultracentrista Francisco Camps: coneixent que tots són reus irreductibles de blasfèmia tan sols li queda cessar-los a tots i contractar professors gallecs o extremenys per a donar les classes (almenys les de valencià).

No acaben ací, tanmateix, les mostres de centrisme i liberalisme del partit que ens governa: des que arribaren al poder donaren ordres no escrites per tal que la televisió pública, o siga Canal 9, deixara d'ocupar-se de temes tan marginals com la cultura valenciana. Fa tres anys que la programació cultural de la televisió valenciana no s'ocupa dels pintors valencians, ni dels arquitectes valencians, ni dels músics valencians, sinó de fenòmens més intrínsecament nostres com ara la nova cançó nordasiàtica, la literatura anglosaxona o el cinema de Hollywood. I, per si, sense cap mena de promoció, encara sobrevivia alguna espècie tan nociva per a la cultura valenciana com la dels escriptors valencians en llengua catalana, els ha retirat qualsevol mena de subvenció a les editorials que publicaven els seus llibres.

Però allà on el caràcter sumament centrista i liberal dels nostres governants s'ha demostrat de manera més extraordinària ha estat sens dubte en l'atenció dispensada a les grans

figures de la nostra cultura. En posaré un exemple: Enric Valor. Si repassem l'activitat que ha mantingut durant els darrers tres anys la Conselleria d'Educació, Cultura i alguna cosa més, potser la Ciència, ens adonarem que no s'han ocupat sinó d'Enric Valor. Lluny de promoure'l per a premis sense importància com ara el Nobel, per al qual sens dubte té massa mèrits, tants que el conseller deu pensar que li queda curt, l'activitat dels nostres rectors culturals s'ha centrat en altres aspectes: moure terra i mar per aconseguir que l'institut del poble d'Enric Valor, Castalla, deixi d'anomenar-se Enric Valor, negar-li la concessió de la més alta distinció de la Generalitat (per a donar-li-la a figures tan emblemàtiques com Emilio Attard i Fernando Abril, responsables tots dos del conflicte de identitat que ens ha tingut i ens té tan distrets els darrers gairebé vint anys) i jugar a ignorar la seua tasca ingent en matèria de creació literària, recuperació del nostre patrimoni literari de caire oral, codificació de la nostra llengua, etc.

Que si té un nom, aquesta actitud? Per al Partit Popular de la Comunitat Valenciana aquesta actitud s'ha de qualificar com liberal i centrista. Jo, pobre pecador que contínuament blasfemo amb els mots País Valencià i llengua catalana, pense que és més senzill encara. Tan senzill com dir-li inquisició. Ω

En Vicent Usó
és col·laborador de la
revista Poble, de Vila-Real

Perque me siento andalú?!

Uno de los grandes triunfos de Castilla no fué conquistar Andalussia para su "uso", sinó hacer que el pueblo andalú olvidase su historia. Desde 1492 se ha procurado borrar de Andalussia cualquier resquicio de identidad nacional, cualquier detalle que haga que un andalú se sienta orgulloso de su pasado; pasado que por desgracia algunos andaluces no ven tan suyo i que lo rechazan creyendo que no tiene nada que ver con ellos.

Se erradicó toda norma jurídica de origen andalú y se implantó por más narices la legislación castellana; se procuró hacernos olvidar una lengua, una forma de vida que habia perdurado durante siglos y todo esto en vano, ya que en el fondo, el pueblo andalú sigue conservando su alma i su forma de ser; eso que nos diferencia, pero que no nos desune del resto del universo.

Pero todo esto no es suficiente ya que debemos levantarnos juntos per una Andalussia libre, sin barreras, sin miedos ni complejos.

Este es realmente el objetivo de Jaleo III, hacer que la juventud andaluza sea la futura simiente para que Andalussia sea cada dia más autónoma e independiente...

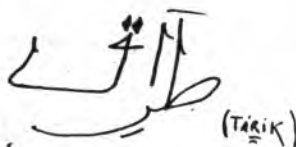
¡Basta de que seamos la tierra del capricho de Madrid y Bruselas!

¡Basta que tengamos que sufrir la intolerancia de otros!

¡Basta que Andalussia sea el culo de Europa!

¡Basta ya! ¡Hartos etamó d'aguantá ó dia a dia!

Bib' Andalussia libre!

Eivissa i Formentera

- campanyes -

Eixigeix el Català a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamat sovint a les administracions estatals que la respectassin i a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en la defensa de la nostra llengua. I la societat catalana som tots i totes. I tu.

Un dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets

col·lectius en defensa de la llengua que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La responsabilitat última és nostra.

Per això, la Plataforma per la Llengua et demana que:

Exigeixis el català com a consumidor/a a les empreses de distribució;

demanis productes etiquetats en la nostra llengua;

protestis a les grans empreses productores que sistemàticament neguen a etiquetar en català i dis-

criminen així la nostra llengua;

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català, i

demanis els prospectes o instruccions en la teua llengua.

El català no és una llengua inferior a cap altra, però per fer valer els nostres drets lingüístics és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulguis portar a terme. Ω

Plataforma per La Llengua

Consells de Salut

Salut i malaltia:
LA SIDAPot haver-hi aviat
una vacuna?

Per ara no n'hi ha cap, però és possible que n'hi hagi alguna en el futur. Són molts els grups d'investigadors que hi treballen, però encara són moltes les dificultats que n'impedeixen uns resultats satisfactoris. El fet que les principals cèl·lules atacades siguin les del sistema immunitari, suposa un obstacle més a afegir-hi. Tampoc no es disposa d'un model animal satisfactori per experimentar-hi les possibles vacunes.

De tota manera, val la pena considerar que hi ha malalties greus que poden controlar-se sense vacuna, com per exemple la sífilis, que no en té, o la tuberculosi, que malgrat tenir-ne no s'utilitza sempre. I a més, persisteixen encara malalties molt greus, com per exemple el tètanus, que tenen una vacuna barata i eficaç; però no totes les persones susceptibles a una malaltia s'hi vacunen o revacunen adequadament. Ω

Què passa si un
familiar, un amic o
un company de
treball té la sida o
n'és portador?

"Ningú no accepta de bon grat aquesta circumstància. I encara menys si es tracta d'algú molt proper a qui estimem. I és que la por és un sentiment molt humà, però moltes vegades, si no el controlem, pot perjudicar-nos i fer patir els altres.

Per això, si un company de treball, un amic o un familiar en són portadors, val la pena de lluitar contra la nostra tendència d'apartar-nos

i d'abandonar-los. En primer lloc, perquè no ens protegeix i, en segon lloc, perquè encara empitjorem més la seva situació.

La informació que tenim sobre la transmissió de la sida ens ha de fer comprendre que no hi ha cap risc de contagi davant les relacions quotidianes amb persones seropositives i ens ha de fer perdre la por a infectar-nos.

D'altra banda, la persona que sap que n'és portadora, i encara més si està malalta, sofreix una situació emocional molt delicada davant d'un patiment que té una perspectiva incerta o desfavorable. Per això, en aquests moments, necessita més que mai el nostre afecte i la nostra comprensió, els quals l'ajudaran, sens dubte, a prendre'n més fàcilment les mesures preventives.

L'afecte, la comprensió i l'ajuda que podem oferir als infectats i als malalts de sida serviran perquè la persona infectada n'adopti més fàcilment les mesures preventives.

Què passa si la persona portadora que conviu amb nosaltres es fa una ferida o una lesió sagnant?

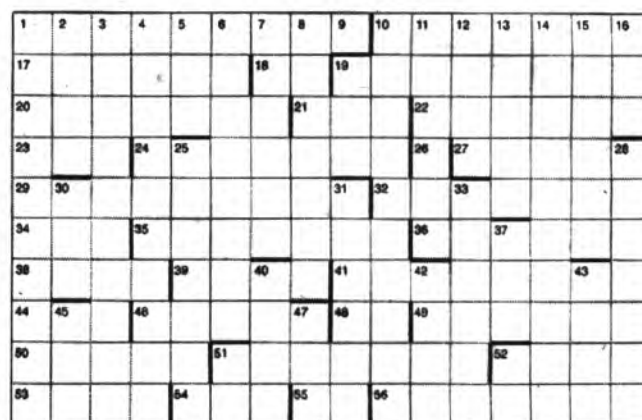
El contacte amb la sang sabem que comporta un risc que no podem negligir, encara que en aquest cas sigui molt petit. Cal seguir, però, les mesures habituals de desinfecció i d'aquesta manera el risc serà pràcticament nul.

Si coneixem que una persona és portadora de la sida, sembla que podrem tenir més cura davant una situació de risc. Però si una persona portadora sap que en comunicar el seu problema serà rebutjada i es quedarà completament sola, és possible que se n'amagui. Aquesta manera de fer es també comprensible, però no facilitarà les coses.

Tampoc no ajudaria a la persona afectada per la sida mantenir la seva situació en secret. Probablement li resulti molt dolorós dissimular contínuament els seus problemes. Si la comunicació amb els que l'envolten no pot ser franca i oberta, per temor a ser marginada, també perdrà la possibilitat de ser ajudada i compresa en la seva dificultat. Ω

PASSATEMPS

ENCADENATS

HORIZONTALS:

1.- Complida. 10.- Continent format per tres subcontinents. 17.- Diu que sí a tot. 18.- Vocal repetida. 19.- Substància que afavoreix l'eliminació d'orina. 20.- Capital de l'estat de Wisconsin. 21.- Inici del ferrocarrilisme. 22.- Gemenar. 23.- En aquest lloc. 24.- Tipus de raïm blanc dolç. 26.- La té el fill. 27.- En llenguatge infantil, son. 29.- Estat d'Amèrica Central. 32.- Completa. 34.- Deessa. 35.- Conversa llarga i enutjosa. 36.- Faran un nus. 38.- Punt crític d'una malaltia. 39.- Nom d'home. 41.- Fotocòpia més gran que l'original. 44.- Pare de Sem, Cam i Jàfet. 46.- Barra petita de metall preciosa fos. 48.- Preposició. 49.- Flairar. 50.- Tonificant. 51.- Salvador..., polític xilè que propagnà la via xilena al socialisme. 52.- La... índia és posar-se l'un darrere l'altre. 53.- Davall. 54.- Transpira. 55.- 2/3 parts del pis. 56.- Assaborits.

VERTICALS:

1.- Aquells qui comanden l'exèrcit de la marina. 2.- Indret ombrívol. 3.- Medicina. 4.- On venen el peix. 5.- Flor borbònica. 6.- Que es deixa vèncer fàcilment pels precés. 7.- Diu renecs. 8.- Element químic de símbol Te. 9.- És l'única de glaç. 10.- Esveltament. 11.- Bramaven els bous. 12.- Existien. 13.- Torno a moure. 14.- Relativa a camins. 15.- Fruit del cirerer. 16.- Una vaca decapitada. 19.- Contracció. 25.- D'Àrabia. 28.- Curaràs. 30.- Institut d'Estudis Catalans. 31.- Instruments agrícoles que permeten obrir solcs a la terra. 33.- Municipi de l'Alt Camp. 37.- Són al camió. 40.- En aquell lloc. 42.- Operació que consisteix a tallar les branques superflues d'un arbre. 43.- A la part alta. 45.- Tres zeros. 47.- Planta d'on s'extreu l'oli de llinosa. 51.- Ocell d'or. 52.- Els límits del front.

Cine en català

Des de la Plataforma per la Llengua volem denunciar la raquítica presència de cinema en llengua catalana a Eivissa i Formentera. Aquests últims anys, el percentatge de cinema en la llengua pròpia de les nostres illes no ha superat el 0,5% (al Principat de Catalunya, el percentatge ha oscil·lat entre l'1% i el 4%).

Entenem que la normalització lingüística no ha arribat als nostres cinemes, entre altres raons, perquè el Govern Balear se n'ha despreocupat quan la Llei de Normalització Lingüística obliga el Govern a preocupar-se'n. La present situació d'anomalia lingüística és deguda al fet que el govern autonòmic no ha aprovat cap decret per garantir el dret a veure cinema doblat o subtitulat en català, i s'ha estimat més desemperrar els drets lingüístics dels catalanoparlants, drets que són sistemàticament escombrats per la llei del mercat.

En aquest sentit, denunciem públicament que el Govern balear no ha fet arribar cap còpia, a Eivissa ni a Menorca, de l'últim film de Disney en català, *Mulan*. Instam, doncs, el govern autonòmic:

a) a aprovar un decret que garanteixi un mínim del 50% de cinema en català a les illes Bale-

ars i Pitiuses;

b) a signar un conveni amb la Generalitat de Catalunya i amb la Generalitat valenciana per doblar conjuntament al català les pel·lícules que s'exhibiran a les Illes, al País Valencià i al Principat de Catalunya; i

c) a fer arribar a les quatre illes del nostre arxipèlag, mentre el decret de mínims de cinema en català no s'aprova, les pel·lícules doblades o subtitulades en català al Principat de Catalunya. Ω

Eivissa, 26 de febrer de 1999

Plataforma per la Llengua

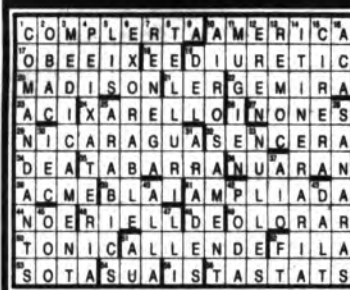
Tel/fax: 971 31 27 75

Adreça electrònica:

plceif@iname.com

Pàgina web: <http://www.eivissa.com/plataforma>

SOLUCIONS

RECEPTES DE CUINA

Arrossos sucosos

Arròs de sèpia i col-i-flor

La sèpia (400 gr) s'ha de posar a bullir en la cassola, en aigua fresca, uns 30 minuts. Uns 400 o 500 gr. de col-i-flor, a trossets, se sofrig en paella, l'oli (200 gr) ben calent; i uns cinc o sis minuts després se li afegeix el pebre-roig i estira tot, immediatament, a la cassola. Bullirà tot com uns quinze minuts, fins que col i sèpia estiguen cuites; es tira la sal --després de tastar el brou--, es rectifica de líquid, i es posa l'arròs, uns 200 gr.; uns polsims de safrà i de pebre-negre, a gust. Tot igual que abans.

Carns

Xot amb espàrrecs

Un quilo d'espàrrecs verds, un quilo d'espàtla de xai sense os, quatre cebetes, 10 gr. de mantega de vaca, una cullerada de farina, mig got de nata líquida, sal, pebre-negre i el suc d'una llima. Es netegen els espàrrecs i es posen a coure en un perol gran, amb aigua un poc salada. Convé que els lliguem sencers formant tres a quatre manollets. Passats vint minuts de cocció, s'escorren els espàrrecs i se'n reserva l'aigua. Es tallen per la meitat i es passen per la batedora les parts de baix o siga, les penques), i es cola després el batut per tal que no reste cap fibra ni part dura, ans un puré ben fi.

La carn, neta de greix, es talla en forma de daus de cinc centímetres i es passa per damunt de la farina. Posarem a fondre la mantega en una cassola, en la qual fregirem la carn i la ceba trossegada fins que tot estiga daurat; llavors s'aboca a poc a poc una tassa d'aigua de coure els espàrrecs i es remena tot fins que forme una salsa suau i espessa, i es deixa coure durant tres quarts d'hora, remonent-ho sovint. En estar la carn tendra, abocarem el puré d'espàrrecs, la nata líquida i el suc de llima, i ho adobarem amb sal i pebre. La salsa, que ha de resultar prou espessa, la posarem en companyia de la carn sobre una palangana i la guarnirem tot al voltant amb les puntes dels espàrrecs i unes creïlletes cuites.

Peixos

Anguiles

Anguiles a la moresca

Ens cal una anguila prou grossa, li llevarem el cap, el budell i la pell i la rentarem bé; l'eixugarem després amb un torcador blanc, la farem amb tiretes d'anxoves i de cogombres, la refregarem amb all, i li posarem suc de llima sal i pebre-blanc, l'enrollarem i la lligarem amb un fil perquè no perdi la forma, i la col·locarem en una cassola, amb oli, ceba picada, herbes aromàtiques, un clavell d'espècia i una copa de vi de xerès o de conyac. Es tapa la cassola i es fica al forn durant poc més d'un quart d'hora: passat el temps, es trau l'anguila de la cassola i se li lleva el fil, se la col·loca damunt d'un paper pintat amb mantega, s'enrola el paper i es fica al forn per rostir-la un poc. En servir l'anguila, la ruixarem amb el suc passat per un colador.

Guisats

Olla de cardets i porc

Molt típica de la comarca de Sogorb. Mig quilo de pota, cua i cansalada de porc; fesols blancs remullats de la nit abans, uns 250 gr. Mig quilo de creïlles; botifarres de ceba i d'arròs; safrà i 200 gr. de cardets.

En un perol d'obra, es posa a coure en aigua, a foc molt moderat, el porc, els fesols i els cardets; quan tot açò és cuit, se li incorpora la sal a gust, es rectifica d'aigua i se li posen les creïlles i les botifarres. La cocció lenta d'aquest cuinat--tot el matí, recomanen els de Sogorb--contribuirà a entendre el seu auge i a espessir el brou.

* CREÏLLES = Patates

* VITET = Pebre

Endevinalles

una
Sempre veureu que va i ve
però no es mou mai d'on és.
Què és?

dues
Salto, baixo, vaig i vinc,
salto i corro sense parar,
tothom qui m'estima em pega
i el qui em pega és qui es fa
mal.
Què és?

tres
No és pebre, però cou;
té barba i no es home.
Què és?

quatre
Cap fuster ha fet tan ben feta
un arca tan petiteta.
Què és?

cinc
Tinc cap, tinc ull i tinc cos
i no sóc de carn ni os
Què sóc?

sis
Quina és la bestioleta
que corrent, a cada pas
hi deixa un tros de cueta?
Quina és?

set
El Sol la vida em dona,
i ell em sol acabar,
faig a la gent admirar,
i encara que l'aigua em forma
a l'aire me'n torno anar
Qui sóc?

vuit
És a la llar i no es crema,
és a l'aigua i no es mulla,
és a l'aire sense caure,
és al fang i no s'embruta.
Què és?

nou
En un dia, si ho repares,
una vegada em veuràs,
dues en una setmana
i en un mes no em trobaràs.
Què és?

deu
Sóc de llautó, sóc de ferro,
de roba, goma i paper;
si hi ha pau, només faig bé,
si hi ha guerra, tot ho esguerro.
Què sóc?

onze
Mirat de dalt sembla una creu,
de costat, unes ulleres,
serveix per anar corrents...,
si no et trenques les costelles.
Què és?

dotze
No tinc mans, ni cap, ni peus,
sóc rodona i petitona,
corro damunt d'un camp verd,
i com mes bastó se'm dona,
mes hi ha qui guanya o qui perd.
Què sóc?

tretze
Només tinc un any de vida,
i com més temps va passant
encara que sembli mentida
més petit em vaig tornant.
Qui sóc?

catorze
Ma mare és tartamuda,
Mon pare cantador;
vesteixo blanc per fora
i tinc sang groga al cor.
Què sóc?

quinze
Treu el cap per un forat,
i sa família és immensa;
no té braços ni té cames,
mes té ulls, però no hi veuen.
Què és?

setze
La veig durant la setmana
i la veig dintre del mes,
però no la veig en tot l'any.
Sabria dir-me això què és?
Què és?

disset
A molts vesteix i no és sastre,
i alimenta a molts també,
i encara que algú el maltracta
no en diu mal, sempre en diu bé.
Què és?

divuit
Sóc molt senzilla,
no sé parlar,
però jo als homes,
faig barrinar.
Què sóc?

Solucions

una: porta. - dues: pilota. - tres: all. - quatre: nou. - cinc: agulla. - sis: l'agulla de cosir i el fil. - set: la boira. - vuit: la lletra "a". - nou: la lletra "a". - deu: una bomba. - onze: una bicicleta. - dotze: bola de billar. - tretze: un calendari de fulls. - catorze: un ou. - quinze: el botó. - setze: la lletra "e". - disset: un be. - divuit: una barrina.

PROU D'IMPOSTOS!

ABUSIU

:- Prou de peatges a les autopistes!
:- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
:- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa!
:- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

L'ESTEL

INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T

TEL.: 971 26 50 05

Noltros deim sa veritat

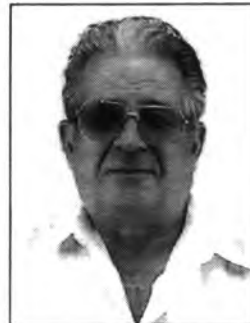
PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TELF. 971665336

Nostre món han trastocat,
Un estol de personatges,
Per viure bé i duu avantatges,
Molts de trucs han inventat.
Uns deus s'han imaginats,
Diferents els uns de l'altre,
És això una gran farsa,
Enganyen s'humanitat.
Els lligats amb el poder,
Fan ses seves combinades,
A ses gents més ofuscades,
Els aficaran sa fe.
De molta por, dotar-la,
Per poder guanyar el Cel,
Basset de dolça mel,
En el Cel per llepar-la.
A mils de religions,
Que hi ha dins aquest món,
Elles diferents són,
Que ensenyen els seus santons.
Amb diferents lliçons,
Se van ells desenvolupant,
I a los seus clients, drogant,
Sense contemplacions.
Ben sumits a sa creença,
Per poder guanyar el Cel,
El pobre de soca rel,
Tot carregat d'innocència.
Li fan fer sa penitència,

De grans palaus aixecar,
Per poder anar a resar,
A guanyar s'indulgència.
La ciència ha obert barreres,
D'aquest món tan enganyat,
Ara se té llibertat,
Per traspasar ses fronteres.
Aquelles lliçons d'enrera,
Han quedades antiquades,
I dels joves oblidades,
Van a ses noves quimeres.
Aquell factor de sa por,
Que rigorós predicaven,
I a la gent les assustaven,
Sa veritat vos dic jo.
Los feien tremolar el cor,
Amb trucs ben estudiats,
Han romasos oblidats,
Han perdut ja lo seu so.
Una passa s'ha donada,
Molt llarga a dins pocs temps,
S'han creat nous elements,
Sa pena han alliberada.
No fan sa feina forçada,
Que altra tems se va usar,
Un dispositiu tocar,
I una tona han aixecada.
Se mecànica ha alliberat,
Se pena dins es conró,

Assegut dalt es tractor,
No se troba gens cansat.
Un tros gros ell ha llaurat,
Que amb bèsties dies emprava,
Moltes de passes donava,
En es mantí, aferrat.
Per fugir de sa misèria,
Que en temps passat hi hagué,
Un judici s'ha de fer,
De sa gran impertinència.
Que una gent d'excel·lència,
El nostre món dirigí,
Inclinat en es patir,
Sumit a sa penitència.
Sa nova societat,
Que ara se va forjant,
A tot factor observant,
Per donar bon resultat.
Dins un món compenetrat,
Aprofitant sa matèria,
Tant de dreta com d'esquerra,
Per servir s'humanitat.
Sa gent viu de sa matèria,
Que nostre món va brindant,
I l'anam a aprofitant,
Per sa nostra subsistència,
Això duu sa conseqüència,
De un bon viure tenir,
A ella li hem d'oferir,
Sa nostra benevolència.
Si prescindim des misteris
Que diu s'Historia Sagrada,
Se donarà llarga passa,
Tocarem ses conseqüències.
Seran això evidències,
Diferents del temps passat,
Amb tothom acovardit
Patint ses impertinències.
El Déu de la creació,
Quan aquest món va muntar,
De tot ell el va dotar,
Per poder aprofitar-ho.
Mos serveix fosca i claror,
Per poder tenir bon viure,
Tot allò que se precisa,
En disposa el poblador.
Lo que sobra dins el món,
És sa gent molt mentidera,
Que fa molt grossa carrera,
Dient que ells molt bon són.
Van donant molt gros trastorn,
A la nostra societat,
Sense gens de pietat,
Prediquen els seus sermons.
Sa joventut ja està,
Dotada de gran cultura,
Sa seva grossa premuda,
A tot, volta, donarà.
Ja no anirà a badar,
Sa boca per combregar,
D'això ell se'n en fotrà,
Per ésser cosa absurda.
Aprofitant sa matèria,
I fent grans combinacions,
En traurem ses conclusions,
Per tenir vida lliberta. Ω

El desembarc

ESCANDELL

A n'és Port de Manacor
I a sa Punta de n'Amer,
El vaixell Jaume Primer
Amb un exèrcit guerrier,
A Mallorca va fer por.

Mallorquins recordaran,
Sa sorpresa que els donaren,
Quan aquells desembarcaren
Supos que molts ho sabran.

Que feien passada arreu,
Per tot allà on passaven,
Animats tots ells lluitaven,
En contra la santa Creu.

Amb so fusell en sa mà,
Com a lleons investien,
Amb fam i fred que patien,
Per l'ideal defensar,
Sense voler abandonar,
Aquell lloc que ja tenien.

Perseguien capellans,
I tota la confraria,
Se sabia cada dia,
Que fugien ermitans.

En Bayo los comandava,
A l'animat batalló,
Sa xixibea menava,
Enaltint el seu honor.

Molt poc temps los va durar,
S'avantatge que tenien,
Aviat se trobarien,
Haver de tornar embarcar.
Per no poder aguantar,
Aquells que los perseguien. Ω

Més d'Abril Refranyer:

"D'abril i de Senyors,
pocs que no siguin traïdors.

A l'abril, cada gota en val per mil.
(Gandesa, Urgell, Segarra, Penedès).

A l'abril, cada gota val per mil.
(Maestrà).

D'abril i maig, surt es raig.
(Mallorca).

Sant Jordi

Com és sabut, Sant Jordi és el patró de Catalunya. Conta la llegenda, que temps enrera, un dragàs, assolava la vila de Montblanc, i els seus voltants. Tothom vivia en gran terror, ja que no passava dia, que aquella fera, no en fes alguna de les seves. Finalment per apaivagar la seva fúria, van decidir donar-li cada dia una persona, com a víctima la qual era escollida per sorteig. Vet aquí que un jorn la va tocar a la filla del rei. Una Princesa, gentil, jove i bonica, com cap altra noia de la contrada. I tothom va sentir molt haver-la de lliurar al drac, fins i tot n'ha va haver, que s'oferiren per anar-hi, al seu lloc, cosa que el seu pare, no va acceptar. La donzella va sortir de la ciutat, resignada a morir, cap on l'esperava el drac. De sobte va aparèixer un jove cavaller, muntat a un cavall blanc, i amb armadura daurada i lluenta, el qual després de tranquil·litzar-la, va escometre el drac, i d'una llançada. El va malferir. El cavaller era Sant Jordi, que s'havia presentat per deslliurar la pobra gent de Montblanc, d'aquell terrible estrall. Des de les hores el tenien per patró l'Orde de Cavalleria i de la noblesa no tan sols de Catalunya. Si no d'altres llocs d'Europa. A l'actualitat son patronatge es fa extensiu a Anglaterra, Portugal, Grècia, Rússia i altres països. També ho és dels llagutgers de l'Ebre i de tots aquells oficis relacionats amb la producció d'armes i armadures. Els pagesos el reclamen com a protector del blat i del gra en general. Transcrit del calendari de Joan Amades per en Vicenç de son Rapinya. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F. Tel

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**